

En este material encontrarás actividades de gran utilidad que te ayudarán a poner en práctica el conocimiento que tienes sobre la lectura y la escritura de nuestra lengua mazahua, a través de trabajar con diferentes tipos de textos. La finalidad de este material es que sigas interesándote por aprender más sobre esta lengua escrita.

Te invitamos a que descubras todo lo que puedes conocer a través de este módulo.

Nujua kja yo xiskuama ri chøtr'ʉ yo ts'ib'əpji k'a ra dyejets'ʉ, ra mbøxkʉ ri tsaa nujo gi para kja nu zopjʉ ñeje kja nu opjʉ kja nu jñaa jñatrjo, ma ri pəpji ko yo nrre n'año ts'ixorʉ. Nu k'o nee yo xiskuama ngeje k'a ri ñe'e ri meya na punkjʉ janɔ ga opjʉji nu jñaa.

Ri xits'ijme ri chøtr'u tenxe nu k'o søø ri para kja nu xiskuama.

Libro del adulto Xiskuama nu tr'ante

Ri zopjʉ ñeje ri opjʉ in jñaa. Jñatrjo

Leo y escribo en mi lengua. Mazahua

**Leo y escribo
en mi lengua. Mazahua**

**Ri zopjʉ ñeje ri opjʉ
in jñaa. Jñatrjo**

DISTRIBUCIÓN GRATUITA
UNʉTRJOJI GA KJANU DYA KJQTR'ʉJI TR'OPJʉ

Créditos a la presente edición

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega
Elisa Vivas Zúñiga

Autoría
Elisa Vivas Zúñiga
Guillermina Duarte Hernández

Autoría de los textos:
carta, cuento, solicitud, instructivo y recado
José Dolores Juárez Guadalupe
Grisell Aniceto Ventura

Adaptación para la población hablante de mazahua
José Dolores Juárez Guadalupe
Grisell Aniceto Ventura

Asesoría académica
Guillermina Duarte Hernández

Revisión técnica
Maribel Eloisa Hidalgo Morales

Coordinación gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Seguimiento al diseño
Ricardo Figueroa Cisneros
Jorge Alberto Nava Rodríguez

Seguimiento editorial
María del Carmen Cano Aguilar

Supervisión editorial
Marlik Mariaud Ricárdez

Revisión editorial
Marisol Ruiz Monter
Eliseo Brena Becerril

Diseño
Jorge Guillermo Aguilar Picasso

Diagramación
Abraham Menes Núñez

Diseño de portada
Guadalupe Pacheco Marcos

Ilustración
Tania Edith Juárez Ceciliano

Fotografía
Guadalupe Velasco Ballesteros

Agradecemos la colaboración de los adultos de las comunidades indígenas de los municipios de Zitácuaro, Michoacán, Villa Victoria, Valle de Bravo, Villa de Allende, San Felipe del Progreso, Atlacomulco, El Oro, Temascalcingo, Ixtlahuaca y San José del Rincón, Estado de México.

Leo y escribo en mi lengua. Mazahua. MIBES 3. Libro del adulto. D. R. 2010 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, México, D.F., C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autoras, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con Español como Segunda Lengua*: 970-23-0500-4
ISBN *Leo y escribo en mi lengua*. Mazahua. MIBES 3. Libro del adulto:

Impreso en México

Yo b'ub'ub'a

Mojo ra nu'uji	5
Ko nujio ri pəpji	6
Nu jango ne ñ'eje yo jñatrjo.....	8

Хоры 1 10

Yo ra pəpjiji 1	12
Yo ra pəpjiji 2	25
Yo ra pəpjiji 3	38

Ra nuu yo ro meya 1	53
---------------------------	----

Хоры 2 56

Yo ra pəpjiji 1	58
Yo ra pəpjiji 2	71
Yo ra pəpjiji 3	84

Ra nuu yo ro meya 2	98
---------------------------	----

Chjuu nu tr'ante:

Jñiñi:

Tr'ata jñiñi:

Mojo ra nu'uji

Nu tr'ata ngunxorɔ yo jichi yo tr'ante, xits'i na joo gi enje pa ri meya ri zopjɔ ñeje ri opjɔ, nujnu pjɔrɔ ko nu Xiskuama *Ri zopjɔ ñeje ri opjɔ in jña*. *Jñatrjo*. Nujnu nee ra jits'i jangorgi pɛpji ñeje jangorgi meya ri zopjɔ ñeje ri opjɔ in jña'aji jñatrjo.

Ko nujnu skuama ri chøtr'ɔ yo nrre n'año jangorgi zopjɔ ñeje jangorgi opjɔ nziga kja tenxe yo gi kjaa nu jango gi b'ɔb'ɔ pama pama, nrre ri chøtr'ɔ k'o nrre n'año ga opjɔji k'o yo ne pɛpji kja yo nrre n'año jñiñi, nu jango ɔs'ɔji tenxe yo ri kjaji kja yo jñiñi.

Nrre ri chøtr'ɔ k'o xe dyaja skuama k'o ra mbøxk'ɔ nziga kja: Xiskuama zopjɔ ñeje yo D'otr'skuama k'a pɛs'i joña.

Mbeñe dya gi b'ɔb'ɔts'ɔje jangorgi meya ri opjɔ nu jña jñatrjo, gi dyojui in Xopɔnte, in dyoji ko yo gi pɔji kja ngunxorɔ, nu mazi gi dyoji ngeje nu xopɔnte k'a jits'i pama pama a ngeze dya ra u'eñe ngek'o ra mbøxk'ɔ ri dyøtr'ɔ yo dya gi para, ra xits'i, ra mbøxk'ɔ ma dya gi para.

Ko nujio ri pɛpji

Yo xits'i pjeko ri tsaa ri chɔtr'ɔ tenxe kja nu xiskuama, nujio ra xits'i pjeko ma ts'ib'ɛpji ri tsaa nziga kja yo b'ɔb'ɔ kja nu xiskuama.

Nujnu jɲicha majma tenxe yo ts'ib'ɛpji k'o ri tsaa jo dyɔtr'ɔji pa na joo ri meya ri zopjɔ d'adyi ɲeje ri zopjɔ na jɛns'e.

Ngeje yo na mǎjma. Nujnu xits'i ri ɲuu na joo yo jɲicha o yo ts'ixorɔ ya ri mǎjma pjeko majma jango ne jiod'ɔ ri zopjɔ o ri opjɔ nu ts'ixorɔ.

Ma gi janrra gi para pjeko nee ra majma. Nujnu ra jits'i ke nu ts'ib'ɛpji ra xits'i ri mbéɲe o ri parats'ɛje nu jɲaa k'o ne ra majma nu ts'ixorɔ, ri jɲanrra na joo yo jɲicha, nujio kuatɔji, jango ga kja na nojo yo dyaxɔ, nu tsiji ɲeje ma chjɛtrjui ko yo dyaja skuama k'a gi para.

In zopjɔ nu ts'ixorɔ. Ko nujnu xits'i ri dyɔrɔ o ri tsa ri zopjɔ na joo nu ts'ixorɔ. Dya d'ajatrjo ri zopjɔ nu ts'ixorɔ pa ri mbéɲe pjeko mǎjma, dyɔrɔ o ri tsaa ri zopjɔ na punkjɔ ts'ixorɔ k'o ne jiod'ɔ.

Gi para k'o majma nu ts'ixorɔ. Nujnu xits'i ri mbéɲe, ri meya yo na joo jɲaa k'o gi zopjɔ.

Kja in xiskuama ri chøtr'ɤ nujnu ra xits'i jango ngeje ma ri pɛpji ko nu xiskuama zopjɤ pa ri meya.

a) Ri zopjɤ na jɛns'e yo chækjɲa.

- ❖ Xits'i ri tsaa yo ts'ib'ɛpji ri zopjɤ yo chækjɲa pa ri jøkɤ na joo pa ri ñaa na joo.
- ❖ Xits'i ri tsaa yo ts'ib'ɛpji, mbents'e na yeje ma gi zopjɤ d'aja chækjɲa sɔɔ ra mbɛs'i na punkjɤ pjeko ne ra majma ga kjanu ñ'etse k'o gi nee ri majma.

b) Ma na jɛns'e ga zopjɤji d'aja ts'ixorɤ.

- ❖ Dyotɤji nu ntee k'a dya ra zopjɤ na jɛns'e nu ts'ixorɤ.
- ❖ Ra májmaji pjeko ne ra majma nu ntee k'o jo dyøtr'ɤ nu ts'ixorɤ.
- ❖ Ra zopjɤji na jɛns'e ya ro jíchiji yo dyaja.
- ❖ Majmaji ra zonɤji ma ra zopjɤji yo ts'ib'ɛpji ngek'o ra dyøtrɤji na yeje jango ga zopjɤji ya ro majmaji jangorga jokɤji na joo.

Ma ri jñanrra nu jmicha, ri para ke yo ts'ib'ɛpji k'a ri tsaa ra mboxkɤ na joo ri opjɤ d'adyi.

Ngeje yo na májma. Nujnu xits'i ri ñuu na joo yo jmicha o yo ts'ixorɤ ya ri májma pjeko majma jango ne jiod'ɤ ri opjɤ.

Jangorgi opjɤ. Ko nujnu ri xits'iji ri majma kjoko ri dyøtr'b'ɤ d'aja skuama, pjeko ri xipji, jangorgi xipji ñeje jangorga kja nu ts'ixorɤ k'a gi nee ri opjɤ.

Pa ri opjũ nu ts'ixorũ. Nujnu ri chøtr'ũ nu jango ra xits'i kja nu jiad'ũ nu jango ri xøkø o ri opjũ nu k'o ya gi mbeñe ñeje k'o gi nee ri opjũ.

Ri ñuu ñeje ri jokũ na joo nu ts'ixorũ. Nujnu mbenk'e ma ri kjuarũ ri opjũ, ri ñuu na yeje kjo kis'i na joo yo jñaa k'o gi nee ri majma, ri ñuu na joo ya ri jokũ in ts'ixorũ ma dya ga joo.

Nu jango ne ñ'eje yo jñatrjo

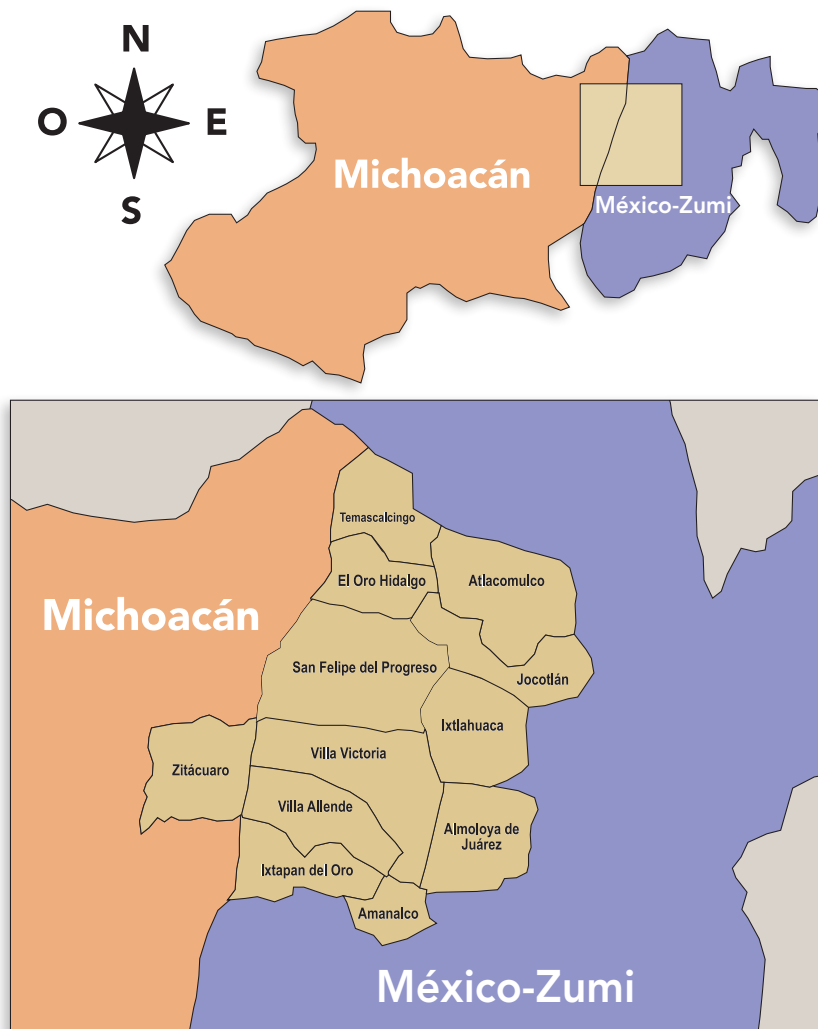
Nu jango ne ñ'eje yo jñatrjo májmaji ne ñ'ejeji nu jango otr'ũ jo ngara yo ntee k'o me chjuu Tolteca-Chichimeca.

Nziga májma yo ntee yo kara nu padya, yo jñatrjo je na ekjoji "kja e Tata jyarũ ñeje kja e Ts'inana zana", yo b'ezo k'o otr'ũ mi karaji "ma nrra'aji", nrrezek'u kja nu ngara yo b'ezo k'o dya ma nrraa kjanu jñusb'ũji "Mbeje", nuts'k'øji ya na jñisgøji k'a ri karaji ne chjunsgøji "Jñatrjo" (yo ñaa jñatrjo).¹

Yo padya yo jñatrjo ri karajme kja yo nrre n'año jñiñi: Jyarpjũ, Ngemurũ, Mbaro, Temascalcingo, Juæs'i, San Felipe del progreso, Tr'exitsi, Villa Victoria, Villa de Allende, Nrrense, Pameje, Almoloya de Juárez nujio b'ũb'ũji kja nu Ts'ib'onrrø a Zũmi; dyaja yo jñiñi a Xanxua, Tlalpujahua, Agangeo, Susupuato, Melchor Ocampo nujio b'ũb'ũ kja nu Ts'ib'onrrø A Michoacán.

¹ Reyna Rufino Benítez. *Vocabulario práctico bilingüe mazahua-español*, México, INI, 2002, (Vocabularios en Lenguas Indígenas, 1), p. 11.

Ma dyab'e ma s̥ajɔ yo j̃angistia, yo nrre n'año jmurɔ ntee mi karaji a nrre kja nu B'onrrø mi jus'ɯtsɛjɛji in chju'uji, yo ñaa j̃atrjo, ma jo s̥ajɔ yo j̃angistia mi karaji kja d'aja j̃iñi k'a mi chjuu "MazahuaKán", nujnu je mi b'ɯb'ɯ nu jango ne ngib'i e jyarɔ kja nu j̃iñi Valle de Anáhuac, nujnu ne ra májma nu jango kará yo pjantr'eje (maza-tl, pjantr'eje-hua; in tsaja; -cam- nu jango karaji) na punkjɔ ntee yo majma nujio.²

² Glafira Ruiz Chávez. *Especialidad etnohistoria*, pp. 19, 81-82.

Xorǎ 1

Nujio ri neji kja nu xorǎ 1:

Yo ntee k'a kja tr'ii ñeje yo tr'ante:

- Ra jiod'ǎji jangorga jñanrraji pjeko nee ra majma kja yo ts'ixorǎ.
- Ra mbaraji pjeko majma kja yo ts'ixorǎ.
- Ra mbǎrǎji ra zorpǎji na jens'e yo nrre n'año ts'ixorǎ.
- Ra mbaraji jango ga kjaa ñ'eje ra pjeko nee ra májma yo jango nzii ts'ixorǎ.
- Ra orpǎji ko yo jñii jangorga pǎrpjiji: jángorga orpǎ, m'a ra orpǎ, ra nu'u ñeje ra jokǎ m'a na orpǎ d'aja ts'ixorǎ.

Yo ra pɛpji 1

Nujio ri neji ra kjaji:

- Ra pɛpji ko nujio jangorga jñanrraji d'aja ts'ixorɔ, ra mbɔrɔji ko nu in skuama nu øtr'ø nu øtø ntee.
- Ra mbaraji yo jñaa ñ'eje tenxe yo majma kja nu xiskuama nu øtr'ø nu øtø ntee.
- Ra zopjɔji na jens'e ñ'etse k'a ri mɔjɔji ñeje dya ra majaji.
- Ra mbaraji pjeko nee ra majma yo ts'ixorɔ k'o ra opjɔji.
- Ra dyøtr'øji ñ'eje ra jokɔji nu opjɔji d'aja zojñaa.
- Ra jñanrraji jango kja nu ts'ixorɔ.
- Ra jñanrraji pjeko nee ra majma nu ts'ixorɔ k'a jo dyøtr'øji.

Jñanrra ya ri májma.

Májma.

Jango b'ɔb'ɔji.

Pjeko ma skuama únɔji nujnu.

Pjeko dyeje nu skuama nu un'ɔ nu øtø sødyø.

Ya gi tsaja d'aja paa d'aja skuama nu un'ɔ nu øtø sødyø.

Pjeko majma yo skuama nu un'ɔ nu øtø sødyø.

Jñanrra ya ri májma.

Pjeko ma skuama nujnu. Pjenga.

Pjeko ma jñaa ri tɔtr'ɔji kja nujnu skuama.

Pjeko gi mbeñe k'a majma nujnu skuama nu ún'ɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ.

 GOBIERNO DEL ESTADO DE MÉXICO			RI TE'EJI NA JOO TS'IB'ONRRØ A ZUMI
Ma dya gi sɔdyɛ			
SKUAMA NU UN' ɔ NU ɔTɔ SɔDYɛ			
Pezhe 7351817			
NU NGUNGIJEME: Yo nzhod'ɔ ɔtɔ sɔdyɛ		Jñiñi: Agua Zarca Pueblo Nuevo	
Pezhe nu sɛtsi nu ngungijeme		Paa: 17/08/07	
Chjuu nu ɔtɔ sɔdyɛ: Edgar Martínez		Pezhe nu sɛtsi. 3179681	
Nu tr'angumɔ nu unɔ in skuama nu ɔtɔ sɔdyɛ: UAEM			
Chjuu nu sɔdyɛ: Marisol Aniceto Ventura			
Chjuu nu ñechje ñeje Jango nzil ra zil	nu pezhe nu ne mbgra	pezhe	
1. Amoxicilina cápsulas 500 mg	2118	2	
Jango nzil ra zil: Ra zil 1 C/8 hrs. V-O ra sɔtɔ yenchɔ paa			
2. Naproxeno Tableta 250 g	3407	1	
Jango nzil ra zil: Ra zil 1 C/8 hrs. V-O ra			
3.			
Jango nzil ra zil:			
		NUJNU SKUAMA, DYA SØØ RA PARA MAJMA YO S'ØNECHJE.	
Xanɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ		Nu ma dya ri sɔdyɛj kja nu Ts'ib'onrrø Zami Tenezajj ri te'ej na joo.	

Zopjɔ nu k'o majma nu skuama.

Chjǝrǝ.

Kjoko jo dyǝtr'ǝ nu skuama nu ún'ǝ nu ǝtǝ sǝdyǝ.

Kjoko ra unǝji nu skuama nu ún'ǝ nu ǝtǝ sǝdyǝ.

Pjeko ma ñechje ra zii.

Jango ñeje jango nzii paa ra zii nu ñechje.

**Jñanrra yo b'ub'ɔ kja nu skuama nu ɔtr'ɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ
ya ri opjɔ nu jñaa k'a ra dyotr'kɔji.**

In chjuu nu ɔtɔ sɔdyɛ: Edgar Martínez

In pezhe nu sɛtsi. 3179681

Nu tr'angumɔ nu unɔ in skuama nu ɔtɔ sɔdyɛ: UAEM

In chjuu nu ɔtɔ sɔdyɛ:

In pezhe nu in sɛtsi:

In <u>chjuu</u> nu ñechje ñeje jango nzii ra zii	nu pezhe nu ne mbara	pezhe
1. Amoxicilina cápsulas 500 mg	2118	2
Jango nzii ra zii: Ra zii 1 C/8 hrs. V-O ra sotɔ yenchɔ paa		

In chjuu nu ñechje:

Jango nzii ra zii:

Tsompɔ ko in dyoji nu majma nu jña.

Mbeñe k'o...

Yo skuama nu ún'ɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ k'o unɔji kja yo ngungijeme; ngeje yo skuama k'o jichi nu sɔdyɛ jangorga zii yo jñechje k'o únɔji ñeje jango nzii paa ra zii ñeje jangorga mbaraji nu ɔtɔ sɔdyɛ nziga kja: in chjuu, in pezhe, in sɛtsi ñeje nu tr'atagunxorɔ nu jango jo únɔji in skuama nu ɔtɔ sɔdyɛ

Nujnu pɛs'i d'aja skuama nu jango jizhi in chjuu nu ñechje, jango nzii ra zii, in chjuu nu ɔtɔ sɔdyɛ ñeje in chjuu nu tr'atangungijeme nu jango pɛpi nu ɔtɔ sɔdyɛ.

Zopjɔ na jens'e.

Nudya yepe ri zopjɔ yo chɔkjɛ̃aa, ri tsaa k'a ri mɔjɔ ñ'eje dya ri mɔjɔ.

- ❖Pezhe yo ts'ita nu kja in jɛ̃iɛ̃igo, mi jinkjo, mi dyabɔ tr'eje ñ'eje b'atrjɔ.
- ❖Nutskɔjme ri karajme nujua nziga kja yo mi kara mi jinkjo xe ri tujmɔtrjojme yo trjoo ñ'eje yo kjɔɔ, me ri pɛkjojme.
- ❖Nujua kja nu jɛ̃iɛ̃i, nu padya jɔrɔ na punkjɔ nzumɔ kja Tr'ejmu ñ'eje a Nrrameje.
- ❖Nujio jo ñangaji nujua kja nu jɛ̃iɛ̃i, nu padya ri mbeñ'ejme na joo, Kja in mɔb'ɔgɔjme kejme nujio jo tsaji.

Mbeñe k'o...

M'a ri zopjɔ na jens'e, na joo ótr'ɔ ri yepe nu ts'ixorɔ ngek'o dya ri jiorɔ m'a ri zopjɔ na jens'e, ri mbeñ'e na joo pjeko majma nu jɛ̃aa, ga kjanu sɔɔ ri zopjɔ na joo.

Juanɔ d'aja ts'ixorɔ kja in xiskuama nu zopjɔ, xorɔ ñ'eje ri yepe na yeje yo nrre n'añorgi zopjɔ kja in dyoji. M'a ri kjuarɔ ri chjɔrɔ.

Pjeko gi sɔɔ ñ'eje pjeko gi mbeñe ma gi zopjɔ yo ts'ixorɔ Jangorgi meya ri zopjɔ.

Jñanrra yo kuatr'ɔba ya ri májma.

Pjeko gi janrra yo kuatr'ɔba.
 Pjeko øtr'ø nu b'ezo.
 Jango pa sogɔji nu pejñe jña.

Zopjʉ nu pejñe jña.

Xanxua, Michoacán, 25 de octubre 2008.

B'ɛzo: Fernando Díaz Morales

Ñii 3 nu mayo

B'ezhe 410

Tata, ko nu xiskuama ri zengats'ʉ, nuts'ko
ri b'ʉb'ʉtrjogo na joo, ri mbeñegø gi
b'ʉb'ʉtrjogoji na joo. Nudya dya pjeko
b'ɛts'ko, ra ma zɛngats'ʉji nu inmbaxkjua yo
añima. Ra sɔtr'ɔ kja nu jñiñi ma yargi nzhɔɔ,
ma ya ra zʉrʉ nu ñanto ɛdyi.

Ri ne chjʉkʉbi nu jango sɔtr'ɔ nu mbʉntr'ɛzi,
ra tʉnʉ na punkjʉ pøjø.

Ra chjɛji d'adyi, ts'itata ri nets'e na punkjʉ.

Nu dyɔtr'ɔ,

Susana Díaz Morales

Májma.

Májma pjeko májma nu pejña.

Kjoko pempeji nu pejña.

Kjoko dyɔtr'ɔ nu pejña.

Dyatr'a nu k'o øtr'k'uji.

- ❖ Jiod'x jango jo mbéjñeji ñeje pjeko ma paa kja nu ts'ixorx, ya ri tsotr'x ko k'antsiji.
- ❖ Jiod'x nu zenga ya ri tsotr'x ko nu kaxtr'x tsiji.
- ❖ Jiod'x in chjuu nu ntee k'a jo mbejñe nu pejña ya ri tsotr'x ko ixtsiji.
- ❖ Jiod'x pjeko majma nu ntee kja nu pejña ya ri tsotr'x ko tsiji k'a na mbezheje.
- ❖ Jiod'x in xanx nu ntee k'a jo mbejñe nu pejña ya ri tsotr'x ko tsiji k'a na potr'x.
- ❖ Jiod'x nu jango eche kja nu pejña ya ri tsotr'x ko tsiji k'a na kjoxx.

Mbeñe k'o...

Nu pejña ngeje nu ts'ixorx k'a dyanrra ga nojo, nujnu dyeje pa ra majmaji o ra pejñeji yo jña k'o ri neeji ko d'aja ntee k'a b'xb'x na jee dya søø b'æchi ra zojuí. Ma ri pempeji jña d'aja b'ædyi o d'aja kjuarma dya ri øtr'æji na joo nu k'o ra opjæji, nu ma ri pempeji jña d'aja arkate o k'a dya ri parage, na joo ga opjæji nu jña.

Nujio ra mbæs'i nu ts'ixorx ngeje yo: nu jango øtr'æji ñeje nu paa, in chjuu nu ntee k'a gi pempe, ri zenga, nu k'o gin e ri xipji, ri ñeche ñeje in xanx nu øtr'æ.

Nu pejña søø ra mbæs'i ko na punkjx jangorga ñaa nziga kja: ma kjoko pæs'i mbaxkjua, ma kjoko gi jombx chu, ma pjeko gi nee ri majma ñeje k'o xe dyaja.

Pempe d'aja pejñe jñaa nu k'a b'ub'ub' na jee.

Kjoko ri pempe.

Pjeko ri xipji.

Jangorgi xipji.

Ñuu na joo nu pejña k'a gi opjɔ ya ri jokɔ k'o b'ezhi.

- ❖ Ñuu kjo gi jñusb'ɔ nu jango ri pejñe ñeje nu paa.
- ❖ Gi zenga ñeje gi junsb'ɔ in chjuu nu ntee k'a gi pempe nu pejña.
- ❖ Nu k'o mi nee ri majma kjo gi jñus'ɔ kja nu pejña.
- ❖ Gi ñeche ma gi kjuarɔ.
- ❖ Gi jñus'ɔ in chjuu, dya gi jiombeñe.

Chjetspi ya ri mǎjma nziga yeje yo ts'ixorɔ.

Xanxua, Michoacán, 25 de octubre 2008.

B'ezzo: Fernando Díaz Morales

Ñii 3 nu mayo

B'ezhe 410

Tata, ko nu xiskuama ri zengats'ɔ, nuts'ko ri b'ɔb'ɔtrjogo na joo, ri mbeñegɔ gi b'ɔb'ɔtrjogeji na joo. Nudya dya pjeko b'ezts'ko, ra ma zengats'ɔji nu inmbaxkjua yo añima. Ra sǎtr'ɔ kja nu jñiñi ma yargi nzhɔɔ, ma ya ra zɔrɔ nu ñanto ɔdyi.

Ri ne chjɔkɔbi nu jango sǎtr'ɔ nu mbɔntr'ezzi, ra tunɔ na punkjɔ pɔjɔ.

Ra chjɔji d'adyi, ts'itata ri nets'e na punkjɔ.

Nu dyǎtr'ɔ,

Susana Díaz Morales

Ma dya gi sɔdyɛ		RI TE'JI NA JOO	
GOBIERNO DEL ESTADO DE MÉXICO		TS'IB'ONRID A ZUMI	
ISEM			
SKUAMA NU UN' ɔ NU ʌTʌ SɔDYɛ			
Pezhe 7351817			
NU NGUNGIJEME: Yo nzhod'ɔ ɔtɔ sɔdyɛ		Jñiñi: Agua Zarca Pueblo Nuevo	
Pezhe nu sɛtsi nu ngungijeme		Paa: 17/08/07	
Chjuu nu ɔtɔ sɔdyɛ: Edgar Martínez		Pezhe nu sɛtsi. 3179681	
Nu tr'angumɔ nu unɔ in skuama nu ɔtɔ sɔdyɛ: UAEM			
Chjuu nu sɔdyɛ: Marisol Aniceto Ventura			
Chjuu nu ñechje ñeje jango nzil ra zil	nu pezhe nu ne mbɔrɔ	pezhe	
1. Amoxicilina cápsulas 500 mg	2118	2	
Jango nzil ra zil: Ra zil 1 C/8 hrs. V-O ra sǎtɔ yenchɔ paa			
2. Naproxeno Tableta 250 g	3407	1	
Jango nzil ra zil: Ra zil 1 C/8 hrs. V-O ra			
3.			
Jango nzil ra zil:			
Xanɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ		Mǎjma sɔdɔ-ra para MAJMA YO'ONRICHU. Nu ma dya ri sɔdyɛ kjo nu tr'ɔ tɔ tɔma ɔam Tɔmɔɔɔji ri tr'ɔtɔ ma joo.	

Majma pjeko dyeje yo skuama.

Majma pjeko dya chøjui.

Yo ra pɛpjiji 2

Nujio ri neji ra kjaji:

- Ra pɛpjiji ko nu ra otr'ɔji d'aja ts'ikits'ixogɔ nu okji, ra mbɔrɔ nu jango ga kjaa na nojo nu ts'ixorɔ.
- Ra mbaraji jango ga kjaa ga maa, nujio nee ra majma nu k'o ñaa kja nu ts'ikits'ixogɔ kja nu ts'ixorɔ.
- Ra yepe ra zopjɔ na jens'e ra tsaa nziga kjaa m'a pjeko nuu ñ'eje ra ɔd'ɔ.
- Ra jñanrraji jango kjaa ga dyɔtr'ɔji nu xits'i jangorgi dyɔtr'ɔji jñon'ɔ.
- Ra opjɔ d'aja nu xits'iji jangorgi dyɔtr'ɔ nu jñon'ɔ.
- Ra jokɔji nu ts'ixorɔ k'a jo dyɔtr'ɔji ra nrrɛpiji yo ya majmaji nziga kja; m'a opjɔji ko yo tr'ata dyaxɔ, jango ga chɔkɔ yo mbeñ'eji.
- Ra mbaraji nu k'o nee ra majma kja nu ts'ixorɔ k'a dyɔtr'ɔji.

Jñanrra ya ri májma.

Ra d'ak'wji d'aja...
Nujio jñaa yo ya ro
nu'uji.

Májma.

Pjeko gi janrra kja yo jmicha.

Pjeko na ún'x nu nrrixu nu pjøs'x nu ætə sodye.

Pjeko dyeje nujio ts'ixorx yo ún'x nu nrrixu nu pjøs'x nu ætə sodye.

Pjeko ra dyejezuxji ra zopjuxji nu jñaa k'a b'xb'x kja yo skuama.

Jñanrra ya ri májma.

Pjeko ma skuama ngeje nujnu.
Pjeko májma.

Okji

Zopjɔ nu ts'xorɔ.

Ngeje ma kjins'i na punkjɔ asuka kja nu kjii ñeje kja nu b'ili, nujio kjogɔ ma b'ezhi nu ts'ireje k'a ún'ɔ kja nu pankrea k'a ne chjuu insulina. Nujnu dyeje ra jokɔ ma ga pørɔ nu asuka dya ra d'agɔ ni ra ngins'i kja nu kjii, sɔɔ ra s'ombɔ tenxe kja nu nzero, dya kja ra nrris'i na joo yo ntee, sɔɔ ra zi'itrjoji nu ñ'echje, b'ɔb'ɔ na punkjɔ nu jango ne ñ'eje nziga kjaa: yo na mpai, yo kjɛ, ma dyagi ñ'ɔnɔ, ma gi sii na punkjɔ xɛbo, olulu, ma gi sii na punkjɔ oreje o ma sók'ɔts'ɔ ni tata o ni nana. Yo mazi ún'ɔ ngeje yo ntee k'o na mpai o ma ya gi ɛdyi nzite kjɛ.

Secretaría de Salud

Chaka yo ts'ixorɔ ko in chjuu.

Ngeje ma kjins'i
na punkjɔ
asuka kja nu kjii
ñeje kja nu b'ili.

Jango ga chjuu nu
ts'ireje nu b'ezhi.

Nujio kjogɔ ma
b'ezhi nu ts'ireje k'a
ún'ɔ kja nu pankrea
k'a ne chjuu insulina.

Kjoko mazi ún'ɔ.

Yo mazi ún'ɔ
ngeje yo ntee k'o
na mpíi o ma ya
gi ɛdyi nzite kjɛɛ.

Jango ga chjuu
nu ngijeme.

Chjuu yo tr'onu.

Pjeko majma nu ts'ixorɔ.
Kjoko mazi sɔɔ nu ngijeme.
Pjeko ne zɔ'ɔji nu ngijeme.
Jango jo chotr'ɔji nu jña.

Zoji ko in dyoji nu ne ra majma nu jñaa.

Mbeñe k'o...

Nu **d'otr'skuama** ngeje d'aja skuama k'a xipji yo ntee tenxe nujio pjeko nrre ts'aa.

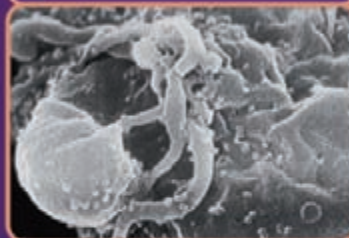
Yo jñaa yo ya majmaji ngeje ma gi b'ɔb'ɔ na joo, ma pjøk'ɔji, nujio sɔɔ ri tsaa, ñeje yo k'o xe dyaja.

Yo **d'otr'skuama** pes'i in chjuu ñeje in ts'iki trjuu, nu jyad'ɔ nu jango xe ri jñus'ɔ k'o xe dyaja jñaa, yo tr'ata ngumɔ k'a jo dyatr'ɔ ñeje nu ún'ɔ.

Jango ga muk'u nu SIDA

Nu SIDA sɔɔ ra muk'ɔ ma gi ob'ɔji ko yo nrre n'año ntee, ma ra xichk'iji tsji kja in nzero o ma nrrunte.

Jangorgi tsapu pa dya ra muk'u

Ma gi ob'ɔbi ko in jmute, in jmute ra pjotr in tsaja d'aja ts'its'itr' mbuxa. Dya ri tsaa na yeje yo dyepjad'ɔ k'a ya tsapuji k'a d'aja ntee. Ma ra xichk'iji tsji kja in nzero ri ñuu na joo k'a dya chjangbi ko nu VIH.

Zopjɔ na jens'e.

Nudya ra zopjɔji na jens'e, otr'ɔ ri tsaa yo ts'ib'ɛpji nziga kjaa:

Zopjɔ yo ts'ixogɔ kjaa nu ts'ixorɔ, tsaa nziga kjaa m'a pjeko gi nuu ñ'eje m'a gi ɔd'ɔ. Jangorgi zopjɔ nujio ts'ixorɔ nziga kjaa m'a pjeko gi nuu. Jangorgi zopjɔ nudya nujio ts'ixorɔ nziga kjaa m'a gi ɔd'ɔ.

- a) M'a jo mbɔrɔ mbes'e e jyarɔ kjaa nu xoñijomɔ, mi b'ɛnxomɔ nrrenxe.
- b) Nu yɔb'ɔ ñ'eje nu dyoo jo eñebi. Nu yɔb'ɔ jo majma: —nujua a n'angarɔ ra mbedye e jyarɔ kjaa nu jñanrra jango ne ngib'i e jyarɔ. Nu dyoo jo majma: —Iyo, nujua jerge mbedye e jyarɔ, kjaa nu jñanrra nu jango ne mbes'e e jyarɔ.
- c) Nu dyoo jo pizhi na punkjɔ kjaa nu majma: —Pjeko m'a s'eje me juɛs'i, ri mbeñ'egɔ k'a ngeje e jyarɔ.
- d) Nu yɔb'ɔ xe mi teb'etrjo ro mbes'e e jyarɔ nu jango ne ngib'i e jyarɔ, jo mɔjɔ na punkjɔ m'a jo jñanrra jo jonxorɔ kjaa nu majma: —Ya ro kjarɔ, ya ro tojo, nujua ra mbedye e jyarɔ.

Mbeñe k'o...

M'a ri zopjɔ m'a ngeje kja nu jñatrjo o k'o xe dyaja jñaa ri pes'e na joo in jñaa ngek'o dya ra b'ezhi nu k'o gi nee ri majma kja nu ts'ixorɔ.

M'a pɛs'i chɔkjña nu jñaa k'a gi nee ri majma nziga kja M'a pjeko gi nuu o m'a gi ɣd'ɣ, m'a ri zopjɔ na jens'e, sɔɔ ri pɔtrpɔ jango ga zɣnɣ in jñaa, ngek'o ra ñetse pjeko majma kja nu ts'xorɔ.

Yepe ya ri eñe jango ga zɣnɣ in jñaa m'a gi zopjɔ.

Juanɣ ya ri zopjɔ na jens'e d'aja ts'ixorɔ kja in xiskuama zopjɔ ya ri yepe, tsapɣ ka ra zɣnɣ na joo in jñaa.

Chjɣrɣ:

Jango gi sɔɔ m'a gi zopjɔ.

Pjek'o gi jiopɔ.

Gi mǎjma na joo nu k'o ne ro majma nu ts'ixorɔ.

Jñanrra yo kuatr'ɯba ya ri májma.

Májma.

Pjeko gi janrra yo kuatr'ɯba.

Pjeko kjaa yo nrrixu.

Pjeko májmabi.

Gi parage k'o xe dyaja yo jango ga dyøtr'øji jñonɯ.

Zopjɔ ya ri mǎjma.

Nu xits'i jangorgi dyɔtr'ɔ jñonɔ

Yo kjɔɔ ko yo mbɔkijñi
(ñanto jmomɔ)

Yo pɛzhi:

Jñii ts'isɔb'ɔ dyonkjɔɔ
Dyɔch'a o dyɔch'a yeje
ts'imbɔkijñi ko na jiaja ko
ya tr'ogɔ
Yeje ts'idyɔɔ xits'ana
Yeje s'ib'i axoxi
D'aja nrree nrrɛnxi
D'aja ts'ijuañi nu ásete
Jñii nrrɛmoxɔ
Oo nu Jangorgi ñepe

Jangorgi dyɔtr'ɔ:

1. Nujio kjɔɔ ri jias'ɔ ra nrraa ko yeje xalo nu nrreje ko nrree nrrɛnxi mendi chorɔtrjo ra ngejme.
2. Yo mbɔkijñi ri dyok'ɔ nziga kjaa ts'ijuarɔ ya rijias'ɔ ra nrraa ngek'o mendi choxtrjo ra ngejme.
3. Ri ts'ɔnɔ nu nrrɛmoxɔ, nu axoxi ñepe k'a nrree nrrɛnxi ya ri píb'i ko ásete.
4. Yo mb'ɔkijñi nu nrrɛmoxɔ, k'a ya ne ts'ɔnɔ ñepe nu xits'ana ri chu|pɔ ko yo kjɔɔ, nrrezek'u ya ri dyɔsb'ɔ oo.
| |

Dyætr'ə nu k'o øtr'k'uji.

- ❖ Xanʌ in chjuu nu jangorgi dyætr'ə jñonʌ.
- ❖ Xanʌ in chjuu yo pæzhi.
- ❖ Xanʌ jangorgi dyætr'ə.

Pjeko ma xiskuama nu. Pjenga.

Pjeko nee ra mājma.

Pjeko ma pæzhi pøji nu jñonʌ.

Mbeñe k'o...

D'aja skuama nu jangorgi dyætr'ə jñonʌ, dyeje pa ri meya ri tsaa yo nrre n'año jñonʌ k'o dya gi para ri tsaa, nujnu xits'i yo pæzhi k'o pæbi, jango nzii k'a ne jiod'ʌ, jangorgi dyætr'ə ngeko ra ngejme na kijmi ñeje jango nzii ntee k'o ra zoo.

Nu xits'i jangorgi dyætr'ə jñonʌ

Yo kjʌʌ ko yo mbækijñi
(ñanto jmomʌ)

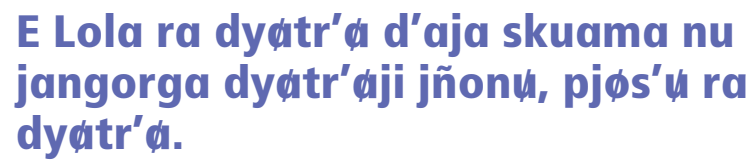
Yo pæzhi:

Jñii ts'isəb'ə dyonkjʌʌ
Dyæch'a o dyæch'a yeje
ts'imbækijñi ko na jiaja ko
ya tr'ogʌ
Yeje ts'idyeə xits'ana
Yeje s'ib'i axoxi
D'aja nrree nrreñxi
D'aja ts'ijuañi nu ásete
Jñii nrreñmoxʌ
Oo nu Jangorgi ñepe

Jangorgi dyætr'ə:

1. Nujio kjʌʌ ri jias'ə ra nrrea ko yeje xalo nu nrreje ko nrree nrreñxi mendi choxtrjo ra ngejme.
2. Yo mbækijñi ri dyok'ʌ nziga kjaa ts'ijuañi ya rijias'ə ra nrrea ngek' o mendi choxtrjo ra ngejme.
3. Ri ts'ʌnʌ nu nrreñmoxʌ, nu axoxi ñeje k'a nrree nrreñxi ya ri pib'i ko ásete.
4. Yo mb'ækijñi nu nrreñmoxʌ, k'a ya ne ts'ʌnʌ ñeje nu xits'ana ri chutr'pʌ ko yo kjʌʌ, nrrezek'u ya ri dyəsb'ʌ oo.

Pjeko ma pɛzhi pɛbi.
Jango ga tr'ɑtr'ɛ.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue lines. On the left edge, there is a vertical column of small circles representing a spiral binding. The top right corner of the paper is rounded. There are no markings or text on the page.

Ñuu na yeje yo gi opjɔ ya ri jokɔ na joo.

- ❖ Gi jñusb'ɔ in chjuu nu jñoñɔ, jango nzii ntee ra zoo.
- ❖ Gi jñus'ɔ tenxe yo pɛzhi ñeje jango nzii k'o ne jiod'ɔ nziga d'aja.
- ❖ Gi jñus'ɔ jangorga dyɔtr'ɔ nu jñonɔ.
- ❖ Gi jñus'ɔ jangorgi ún'ɔ.

Chjetspi ya ri májma nziga yeje yo ts'ixorɔ.

Nu xits'i jangorgi dyɔtr'ɔ jñonɔ

Yo kjɔɔ ko yo mbɔkijñi (ñanto jmomɔ)

Yo pɛzhi:

Jñii ts'isɔb'ɔ dyonkjɔɔ
Dyɛch'a o dyɛch'a yeje
ts'imbɔkijñi ko na jiaja ko
ya tr'ogɔ
Yeje ts'idyɛɛ xits'ana
Yeje s'ib'i axoxi
D'aja nree nrrɛnxi
D'aja ts'ijuañi nu ásete
Jñii nrrɛmoxɔ
Oo nu Jangorgi ñepe

Jangorgi dyɔtr'ɔ:

1. Nujio kjɔɔ ri jias'ɔ ra nrraa ko yeje xalo nu nrrɛje ko nree nrrɛnxi mendi choɔtrɔ ra ngejme.
2. Yo mbɔkijñi ri dyok'ɔ nziga kjaa ts'ijuañi ya rijias'ɔ ra nrraa ngek'o mendi choɔtrɔ ra ngejme.
3. Ri ts'ɔnɔ nu nrrɛmoxɔ, nu axoxi ñeje k'a nree nrrɛnxi ya ri pib'i ko ásete.
4. Yo mb'ɔkijñi nu nrrɛmoxɔ, k'a ya ne ts'ɔnɔ ñeje nu xits'ana ri chytr'ɔ ko yo kjɔɔ, nrrɛzek'u ya ri dyɔsb'ɔ oo.

Okji

Zopjɔ nu ts'xorɔ.

Ngeje ma kjins'i na punkjɔ asuka kja nu kjii ñeje kja nu b'ili, nujio kjogɔ ma b'ɛzhi nu ts'ireje k'a ún'ɔ kja nu pankrea k'a ne chjuu insulina. Nujnu dyeje ra jokɔ ma ga pɔrɔ nu asuka dya ra d'agɔ ni ra ngins'i kja nu kjii, sɔɔ ra s'ombɔ tenxe kja nu nzero, dya kja ra nrris'i na joo yo ntee, sɔɔ ra zi'itrɔji nu ñ'echje, b'ɔb'ɔ na punkjɔ nu jango ne ñ'eje nziga kjaa: yo na mpɔi, yo kjɛɛ, ma dyagi ñ'ɔnɔ, ma gi sii na punkjɔ xɛbo, olulu, ma gi sii na punkjɔ oreje o ma sók'ɔts'ɔ ni tata o ni nana. Yo mazi ún'ɔ ngeje yo ntee k'o na mpɔi o ma ya gi ɛdyi nzite kjɛɛ.

Secretaría de Salud

Majma pjeko dyeje yo skuama.

Majma pjeko dya chøjui.

Yo ra pɛpji 3

Nujio ri neji ra kjaji:

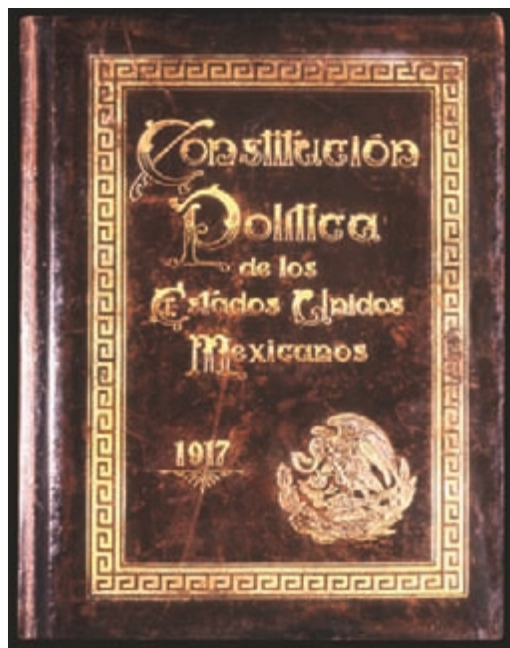
- Ra pɛpji k'o yo otr'ɔ gi mbeñe ma gi zopjɔ, ma ri pjɔrɔ ri zopjɔ in chjuu, ñeje in ts'iki chjuu yo ts'ixorɔ.
- Ra mbaraji yo jñāa yo ñaa na joo, kja nu ts'ixogɔ, Nujio sɔɔ ra tsaa yo jñiñi ñatrjo.
- Ra yepeji ra zopji na jens'e: ra tsaa nziga kja ma mɔjɔ, o dya mɔjɔ.
- Ra mbaraji pjeko ne ra majma nu ts'ixorɔ.
- Ra majmaji jango ga chɔkɔ yo pjeñe, k'o ra ñetse ka nu ts'ixorɔ k'a ra opjɔ.
- Ra dyɔtr'ɔji d'aja b'ezhe.
- Ra jokɔji nu ts'ixorɔ k'a jo dyɔtr'ɔji, ra nrrɛpiji yo jñāa nziga kja in chjuu yo ts'ixorɔ, ma ra pɛpji ko yo tr'a, dyaxɔ, jango ga chɔkɔ yo gi mbeñe.
- Ra mbaraji jango ga chɔkɔ nu ts'ixorɔ.
- Ra mbaraji pjeko nee ra majma nu ts'ixorɔ k'a jo dyatr'aji.

Jñanrra yo jmicha ya ri zopjũ yo majma.

Ba ne køxk'ũji nujio
ro kjogø.

Cheb'e...

Pjeko kjogũ kja yo jmicha.

Pjenga dya øtøji nu ntee.

Mi parage nuts'køji ri meb'onrrøji, nrre søtrjo ra kjaji yo ri
ne'eji.

Jango b'ũb'ũ yo ntee.

**Zopjʉ yo trjuu ñeje yo ts'itrjuu ya ri
chjʉrʉ yo tr'ønʉ.**

**Cámara de Diputados
LIX LEGISLATURA**

**Cámara de Diputados
H. Congreso de la Unión**

**YO SØ Ø RA TSAA YO JÑIÑI JÑATRJO KJA NU TR'ATAXISKUAMA
NU B'ONRRØ KJA YO E.U.M.**

**PODER EJECUTIVO
SECRETARÍA DE GOBERNACIÓN**

ARTÍCULO 1:

Kja in B'onrrøji tenxe yo ntee sðð ra tsaa tenxe yo majma kja nu tr'ata xiskuama B'onrrø, dya sðð kjoko ra m̄ar̄a o ra ts'as'ʉ nujio majma kja nu tr'ata xiskuama B'onrrø.

Dya kjoko sðð pjeko ra xipji nujio ntee jñatrjo yo b'ʉb'ʉ tenxe kja nu B'onrrø, kjo b'øzo o nrrixʉ, yo kjøø k'o ødyi, yo nrre n'año ga kjaji nu jango ga mimiji, ma karaji na joo dya sðdyøji, jango ga matr'ʉji e mizhokjimi, yo pjeko nrre majmaji, nu k'o ne'eji, ma chjʉtʉ o iyo o k'o xe dyaja k'o dya ga joo ga tsapʉ nujio dya jøtspi pjeko ra tsaa yo ntee.

Kjoko majma nujio.

Pjenga øtr'øji nujio.

Pjeko gi majmage nujio artículo 1 k'a kja gi kjuarø gi zopjø
yo ba enje kja nu tr'ata xiskuama a B'onrrø.

Zoji ko in dyoji nu ne ra majma nu jñaá.

Májma.

Pjeko majma nu otr'x artículo kja nu tr'ata xiskuama a B'onrrø yo Søø ra tsaa yo Jñiñi Jñatrjo.

Pjeko nee ra majma:

"Tenxe yo ntee søø ra tsaa nujio majma kja nu tr'ata xiskuama a B'onrrø."

"Dya kjoko ra tsak'x ri pæpi ma dya gi nee kja nu B'onrrø ma ngets'e ntee jñatrjo."

Opjx kja in ts'iki xiskuama nujio gi majmaji ya ri zopjx na jens'e.

Dyatr'a nu k'o øtr'k'uji.

- ❖ Jiod'x nu pezhe k'a ñaa kja nu ts'ixorx ya ri xanx.
- ❖ Jiod'x in chjuu nu ts'ixorx ya ri xanx.
- ❖ Jiod'x jango jo dyatr'øji nu skuama.

Mbeñe k'o...

Nu **artículo** 1 majma: Dya kjoko sòø pjeko ra xipji nujio ntee jñatrjo yo b'ùb'ù tenxe kja nu B'onrrø, kjo b'èzo o nrrixu, yo kjøø k'o ødyi, yo nrre n'año ga kjaji nu jango ga mimiji, ma karaji na joo dya sòdyèji, jango ga matr'ùji e mizhokjimi, yo pjeko nrre majmaji, nu k'o ne'èji, ma chjætø o iyo o k'o xe dyaja k'o dya ga joo ga tsapø nujio dya jøtspi pjeko ra tsaa yo ntee.

Zopju na jens'e.

**Nudya ra zopjuji na jens'e ra kjaji k'a ra mājaji
ñeje k'a dya ra mājaji.**

M'a pjonguji in mbaxkjua yo añaime me mājaji ñeje
na joo ga zø'øji.

In b'edyigøjme k'o ka nujua kja nu jñiñi, pjøxanteji
kja yo b'epji kja ñ'ii ñeje kja kapusanto.

Nu mbaxkjua yo añaime mezhe k'o yeje paa, jñii paa
k'o ra mrreb'ejji ma dyab'e ba sājaji yo añaime.

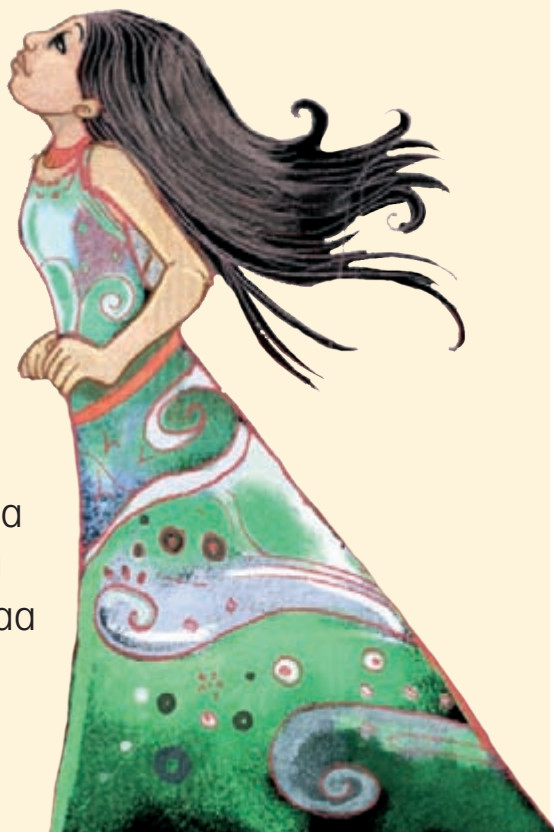
M'a in mbaxkjua yo añaime dya søø ra chu'uji dya ra
santeji, dya søø ra pēpjiji, nujio paa k'a kjaji na jorga
ngaraji ko in b'edyiji.

Mbeñe k'o...

Pa ri zopjɔ na joo nu ts'ixorɔ, sɔɔ ri yepe nu jango ga mɔjɔ nu jo dyatr'ɔ nu ts'ixorɔ, nziga kja m'a gi mɔjɔ gi zopjɔ ñeje m'a dya gi mɔjɔ.

M'a gi zopjɔ na jens'e, ri ñaa na joo ñeje ri cheb'e k'a d'aja ts'inrrajme. Ri tsaa k'a dya ri nzheñe m'a ri chøtr'ɔ nu ts'imoka (,) ri ch'ebe k'a xe ra mezhe m'a ri chøtr'ɔ nu ts'ipotr'ɔ (.). Ga kjanu nu jñaa sɔɔ ra dyarɔ na joo yo ɔrɔ.

M'a ri zopjɔ, yepe yo gi teb'e xe ra mezhe ñ'eje yo dya ra mezhe dya gi jiombeñe ri jizhi nu jango ga ñaa na joo nu jo dyatr'a o in jñaa yo ntee.

Jiod'ɔ nu ts'ixorɔ “E Xuba lojo” kja in Xiskuama zopjɔ ya ri yepe. M'a ri kjuarɔ ri majma ko in dyoji ñeje in xopɔnte nujio xe dyaja:

Gi mbeñege k'a gi zopjɔ na joo m'a gi zopjɔ na jens'e. Pjenga. Pjeko mbeje k'a gi sɔɔ na s'ezhi m'a gi zopjɔ na jens'e. Dyarɔ nu k'o xits'i in xopɔnte m'a gi zopjɔ.

Májma pjenga na joo ri meya jangorgi opjɔ nu b'ezhe.

Pjeko gi janrra yo kuatr'ɔba.

Pjeko na kjaa yo b'ɛzo.

Kjo gi nee ri opjɔ yo b'ezhe.

Pjenga gi nee ri opjɔ d'aja b'ezhe.

Pjeko ra dyets'e ri para Jangorgi opjɔ d'aja b'ezhe.

Zopjù yo májma kja nu b'ezhe.

Xuba lojo

D'aja nu paa, mi jinkjo mi b'ùb'ù d'aja
 xutr'i k'a ma tr'øxù, nu tata dya mi jøts'pi
 Kjoko ro chùtùbi, d'aja paa jo enje e ts'iue
 kjanu zidyì kja inch'oo, jo kjogù yo paa nu
 nrrixù jo mus'ù d'aja ts'itr'ik'a mi jøs'ø ints'ixi,
 nziga kja miño, mi chjèbi nziga kja ntee,
 ma jo te'e nu ts'itr'i me ma zøzhi, d'aja paa
 jo nrrùtù nu nrrojo k'a mi k'omù nu trjogù,
 nrreze k'u kja nu mbedyebi ko nu nana jo
 mebi kja inzumù intata nu xutr'i, mange mi
 kjìch'i k'o mi janrra ma zøtr'ø inxutr'i.

Ma mbùrù zøjui jo dyonù jangorga tsapùbi
 pa ro jichibi nu ts'itr'i, kja nu ma jyod'ùbi
 Kjoko ro tsaa nu palino, dya kjok'o mi nee,
 kja nu ma nubi nu mb'økjimi, a ngeze ixo
 ne'etrjo ro jichi, kja nu jiombùji inchjuu, kja nu
 jñusb'ùbi Xuba Lojo.

Jango ga mbùrù nu pezhe.
 Jango ga chjuu nu pezhe.
 Pjeko májma nu pezhe.
 Jango ga ngarù nu pezhe.

Dyatr'a nu k'o otr'k'uji.

- ❖ Jiod'x in chjuu nu ts'ixorx, ya ri tsotr'x.
- ❖ Jiod'x jango ga mbxrx nu ts'ixorx ya ri ts'otr'x.
- ❖ Jiod'x in chjuu yo ba enje kja nu pezhe ya ri tsotr'x.
- ❖ Jiod'x nu jña k'a mazi na joo kja nu pezhe ya ri tsotr'x.
- ❖ Jiod'x jango ga ngaru nu pezhe ya ri tsotr'x.

Tsompu ko in dyoji nu majma nu jña.

Mbeñe k'o...

D'aja b'ezhe ngeje yo majmaji k'o mbeñeji ra kjogu o ko kjogu d'aja o yeje ntee k'a dyanrra ga s'ezhi. Nujnu pəs'i k'a d'aja k'a ne mbxrx, jango ga kjogu ñeje jango ga ngaru.

Opjɔ k'a d'aja b'ezhe k'a gi para.

Pa ri opjɔ in pezhe ri mbeñe nujio:

Gi para pjeko májma nu b'ezhe.

Mbeñe d'aja trjuu k'a ra chjɛtrjui nu pezhe.

Majma na joo kjoko ngeje yo ntee ko ñaa ñeje pjeko ra majma.

Mbeñe jangorga ngarɔ nu b'ezhe.

Opjɔ k'o gi mbeñe pa dya ri jiombeñe.

Ma ya gi opjɔ, ri ñuu na joo nu pezhe.

Opjɔ in pezhe.

Zopjɔ ya ri májma.

Ko nujio tr'ønũ ñuu kjo gi dyatr'ø na joo in pezhe.

Nu trjuu chætrjui yo kjogũ kja nu b'ezhe.

Kjoko nrre ñaa kja in b'ezhe.

Pjeko kjogũ kja nu pezhe.

Ko nujio kjogũ kja nu pezhe kjarũ ra ñaa na joo yo ntee.

Gi jñusb'ũ in chjuu nu dyatr'ø nu pezhe.

Ma pjeko b'ezhi kja in pezhe, jokũ.

Opjũ ya ri májma.

Cámara de Diputados
LIX LEGISLATURA

Cámara de Diputados
H. Congreso de la Unión

YO SO O RA TSAA YO JÑIÑI JÑATRJO KJA NU TR'ATAXISKUAMA
NU B'ONRRO KJA YO E.U.M.

PODER EJECUTIVO
SECRETARÍA DE GOBERNACIÓN

ARTÍCULO 1:

Kja in B'onroji tenxe yo ntee soo ra tsaa tenxe yo majma kja nu tr'ata xiskuama B'onro, dya soo kjoko ra mara o ra ts'as'u nujio majma kja nu tr'ata xiskuama B'onro.

Dya kjoko soo pjeko ra xipji nujio ntee jñatrjo yo b'ub'u tenxe kja nu B'onro, kjo b'ezo o nrixu, yo kjee k'o edyi, yo nrre n'año ga kjaji nu jango ga mimiji, ma karaji na joo dya sodyeji, jango ga matr'uji e mizhokjimi, yo pjeko nrre majmaji, nu k'o ne'eji, ma chjutu o iyo o k'o xe dyaja k'o dya ga joo ga tsapu nujio dya jetspi pjeko ra tsaa yo ntee.

Xuba lojo

D'aja nu paa, mi jinkjo mi b'ub'ub d'aja
xutr'i k'a ma tr'oxu, nu tata dya mi jøts'pi
Kjoko ro chutubi, d'aja paa jo enje e
ts'iue kjanu zidy kja inch'oo, jo kjogu yo
paa nu nrixu jo mus'ub d'aja ts'itr'ik'a mi
jøs'ø ints'ixi, nziga kja miño, mi chjebi
nziga kja ntee, ma jo te'e nu ts'itr'i me
ma zøzhi, d'aja paa jo nrrutub nu nrrojo
k'a mi k'omub nu trjogu, nrreze k'u kja nu
mbedyebi ko nu nana jo mebi kja inzumub
intata nu xutr'i, mange mi kjich'i k'o mi
janrra ma zøtr'ø inxutr'i.

Ma mburub zøjui jo dyonub jangorga tsapubi
pa ro jichibi nu ts'itr'i, kja nu ma jyod'ubi
Kjoko ro tsaa nu palino, dya kjok'o mi nee,
kja nu ma nubi nu mb'økjimi, a ngeze ixo
ne'etrjo ro jichi, kja nu jiombuji inchjuu, kja
nu jñusb'ubi Xuba Lojo.

Kja nu ts'ib'epji ro nu'uji d'aja artículo kja nu tr'ata
xiskuama a B'onrrø ñeje d'aja b'ezhe.

Pjeko dya chjetrjui.

Jingo ñeje jango pɛpɛjiji nziga d'aja.

Pjeko ne opjɔji.

Pjeko majma nziga d'aja.

Porɔ jango ga ñaa. Pjenga.

Ra nuu yo ro meya 1

Nujio xe dyaja ts'ib'ɛpji ra jiɛtsk'i ri para nu k'o ya gi meya kja nu xorɔ d'aja.

Juajɲu nu jñaɔ k'a na joo ya ri pontr'ɔ d'aja ngronsi nu k'a ri juajɲu.

Jango ngeje yo ts'ib'ɛpji k'a mazi na s'ɛzhi gi sɔɔ k'a gi dyɔtr'ɔ kja nu xorɔ d'aja.

- () Nujio mi majmage o mi mbeñe kja yo ts'ixorɔ.
- () Ma mi trjjɔrɔ yo mi ønk'ɔji nujio ma enje kja yo ts'ixorɔ.
- () Nu k'o mi opjɔ ñeje mi jok'ɔ kja yo ts'ixorɔ.
- () Ma mi zopjɔ na jens'e k'o jango ma xits'iji.
- () Nujio mi para kja in jñaɔ.
- () Ma mi jok'ɔ yo ts'ib'ɛpji k'o ma mi zopjɔ d'aja ts'ixoru.

Opjɔ pjeko ngeje nu k'o gi meya kja nu xorɔ d'aja.

Opjɔ pjeko ngeje nu k'o gi nee k'a xe ra jusb'ɔji kja nu xiskuama.

Jñanrra ya ri majma pjeko ma xiskuama ngeje nu.

Jñusɔ in chjuu ya ri majma pjeko ma ts'ixorɔ: skuama k'a unɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ, pejña.

GOBIERNO DEL
ESTADO DE MÉXICO

ISEM

Jichi nu sɔdyɛ, jangorga zii yo
jñechje k'o únɔji ñeje jango
nzii paa ra zii ñeje jangorga
mbaraji nu ɔtɔ sɔdyɛ nziga kja:
in chjuu, in pezhe in sɔtsi ñeje
nu tr'atagunxorɔ nu jango jo
únɔji in skuama nu ɔtɔ sɔdyɛ.

Xanxua, Michoacán 25 de octubre 2005

B'ezo: Fernando Díaz
Morales

Nujio ra mbɛs'i nu ts'ixorɔ
ngeje yo: nu jango ɔtr'ɔji
ñeje nu paa, in chjuu nu ntee
k'a gi pempe, ri zenga, nu k'o
gi nee ri xipji, ri ñeche ñeje
in xanɔ nu ɔtr'ɔ.

Nu dyatr'a
Susana Díaz Morales

Søtɔ nu jña kja nu ts'ijuarɔ:

Nujio skuama k'a unɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ ngeje	Nujio pejña ngeje	D'aja artículo ngeje
Nujio skuama k'a unɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ ngeje:	Nujio pejña ngeje:	D'aja artículo ngeje:
Nujio skuama k'a unɔ nu ɔtɔ sɔdyɛ dyeje:	Nujio pejña dyeje:	Dyeje:

Kja nu skuama nu ne ngarɔ nu jango ɔnk'ɔji yo gi meya, yepe nziga d'aja yo ts'ixorɔ kja nu xorɔ yeje, nujio ri tsaa ko in xopunte.

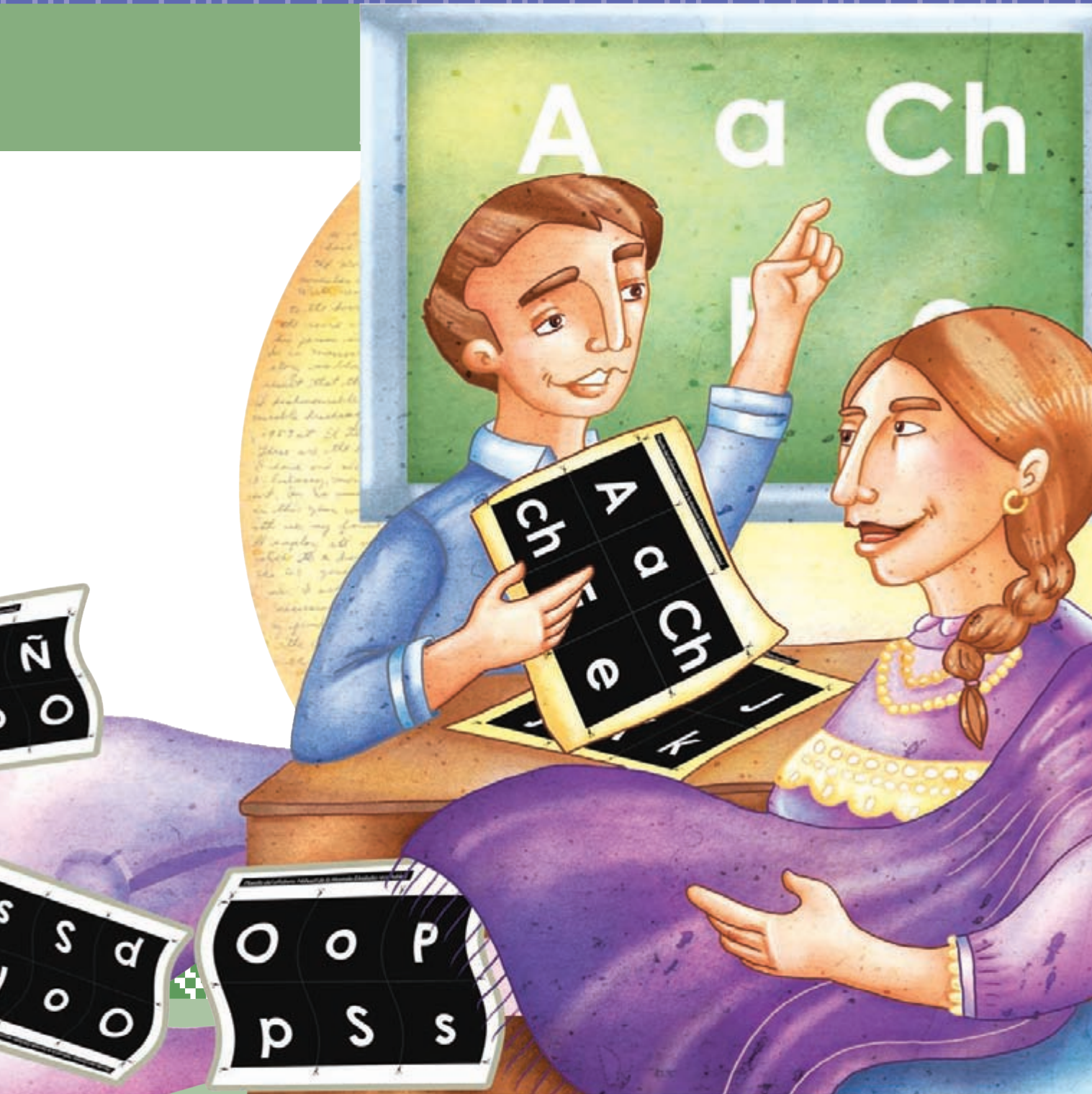
Xorǎ 2

Nujio ri neji kja nu xorǎ 2:

Yo ntee k'a kja tr'ii ñeje yo tr'ante:

- Ra opjǎji nu k'o mbeñeji m'a ra pǽpjiji m'a pjeko janrraji.
- Ra mbaraji yo na joo jñaa yo ñaa kja yo ts'ixorǎ.
- Ra zorpjǎji na jens'e yo ts'ixorǎ ra mbaraji yo jñaa k'o mazi na joo.
- Ra mbaraji jango ga kja ñ'eje pjeko nee ra majma yo jango nzii ts'ixorǎ.
- Ra pǽpjiji ko yo dyeje pa ra opjǎji: pjeko ne ra pǽpjiji, m'a ra opjǎji ñ'eje m'a ra jokǎji d'aja ts'ixorǎ.
- Ra yepe ra opjǎji ñ'eje ra jokǎji yo ts'ixorǎ, ra mborǎji nujio nee ra majma, ra jñusb'ǎ o ra pǽtr'pǎ yo jñaa ñ'eje jango ga kja nu skuama.

Yo ra pɛpjiiji 1

Nujio ri neji:

- Ra majmaji pjek'o janrraji kja nu skuama nu tr'ɛsibi.
- Ra zopjɔji ñ'eje ra mbaraji jango ga chækɔji yo jña kja nu skuama nu tr'ɛsibi.
- Ra zopjɔji na jens'e: ra zopjɔ na joo ngek'o ra ñetse na joo yo majma.
- Ra nu'uji jangorga opjɔji na joo nu ts'ixorɔ.
- Ra dyætr'ɔji d'aja skuama tr'ørɔ.
- Ra jokɔji nu ts'ixorɔ k'a ya dyætr'ɔji ra nrræpi nujio jo majmaji: nziga kjaa ma pɛbi yo tr'adyaxɔ, in chjuu nu ts'ixorɔ, nu jango ga opjɔji ko yo dyaxɔ k'a pedye kja in xine, kja in dyizi ñeje kja in xiñu.
- Ra mbaraji jango ga chækɔ yo jña kja nu ts'ixorɔ.
- Ra mbaraji pjek'o nee ra majma nu janrraji kja nu ts'ixorɔ k'a ya pɛpjiiji.

Jñanrra yo kuar'ɔba, zopjɔ nu ts'ixorɔ ya ri majma.

Pjeko ma skuama ngeje nu.

Pjeko dyeje nu skuama nu d'ak'ɔji ma gi kjotr'ɔ nu jñɔsibi.

Jñanrra ya ri majma.

Pjeko ma skuama ngeje nu.
Pjeko ma jñaa gi majmage k'a pəs'i.

TR' ANGUMU NU JANGO PA KJOTR' U JI NU JÑUSIBI

Avenida Paseo de la Reforma 164
Col. Juárez, México, D.F. 06600
R. F. C. CFE-3708-Q10

k'o mi tuu		ts'otr'u		yo jñus'u		nujio ra ngotr'u	
\$148.95		\$148.00		\$124.36		\$125.00	
nu paa k'a xe sðð ra ts'otr'u 13 DIC 08				nu paa k'a ra mburá ra dyopk'wji 14 DIC 08			
Ubicación del suministro				Domicilio fiscal:			
ANTONIO ANSELMO GONZÁLEZ RANCHERÍA DE DOLORES NRREÑE, B'ONRRO				35 DG 71 F 52 020 0640 NU MAJMA-SKUAMA JÑUSIBI 01 317941101767021213000000125 7			
In pezhe nu jñusibi: 317 941 101 767							
Yo paa k'o ra zərð		yo paa	nu kjotr'u	Hilos	S'od'u kWh nziga d'aja paa		Uso
24 SEP 02 a 26 NOV 02		63	01	1	3.28		kja ngumw
Nujio jo s'od'u							
		Nu ɛdyi Pezhe	yo zopjw nudya	Yo juns'u a nrrwb'u	s'od'u kWh		
		V97E16	05535	05328	207		
YO MAJMAJI NA JOO RA TSAJI							
JANGO NZI K'O RA NGOTR'U KJA NU SKUAMAN							
JANGO NZI I				MA ƆTR' ƆJI NU SKUAMA			
Jango nzii k'o ún'u: \$ 368.15		Yo majma Básico a nree Juns'u	kWh 150 57 207	* Yo ra ngotr'u * 0.496 * 0.592 *		Tenxe 74.40 33.74 108.14	
YO ÚN'U NU TR'ATA ARKATE \$ 260.01							
				YO MAJMA		JANGO NZII	
<div>YO MAJMA</div> <div>Nu jñusibi pa kja in zumw xe pjøxkwɛtrjoji nziga kja ma ya mezhe. Ri matrk'wime kja nu jejña 07. Pøkjw k'a gi ts'otr'u nu paa 21 nu zana octubre 02 k'o jo zwrw\$ 148.00 Ri kjaime k'a ra ɛtr'k'wime na joo. Sðð ra ɛtr'k'wime kja nu pezhe 071 Sðð ra ɛtr'k'wime kja nu pezhe 071 kja yo jñiñi</div>				Jñusibi		108.14	
				I. V. A		16.22	
				Fac. del periodo		124.36	
				K'o mi tuu		148.95	
				In ts'otr'u		148.00	
				Tenxe		125.31	
Nu paa ñeje nu jango jo dyatr'wji: 28 NU ZANA NOV 02, PAMEJE, B'ONRRØ. Nujio: (DYETE DYOTE TSICH'A MBEXO 31/ 100 N.N.) Secretaría de Contraloría. Nu jango ri tsøxkwime kja nu jejña: 018007119644							

YO MAJMA

Nu jñusibi pa kja in zumw xe pjøxkwtrjoji nziga kja ma ya mezhe. Ri matrk'wime kja nu jejña 07.

Pøkjá k'a gi ts'otr'u nu paa 21 nu zana octubre 02 k'o jo zúrú\$ 148.00

Ri kajime k'a ra ɛtr'k'wime na joo.

Sðð ra ɛtr'k'wime kja nu pezhe 071

Sðð ra ɛtr'k'wime kja nu pezhe 071 kja yo jñiñi

**Zopjɔ nu ts'ixorɔ ya ri ñuu kjo pɛs'i nu
jña k'a mi mbeñe.**

**Jiod'ɔ yo jña kja nu skuama k'a ún'ɔji ma gi kjotr'ɔ nu
jñɛsibi.**

Kjoko in chjuu k'a b'ɔb'ɔ kja nu skuama k'a ún'ɔji ma gi
kjotr'ɔ nu jñɛsibi.

Pjeko ma paa jo dyatr'ɔji.

Jango nzii k'o ngotr'ɔ.

Pjeko ma jñiñi ngeje nu skuama k'a ún'ɔji ma gi kjotr'ɔ nu
jñɛsibi.

Kjoko ún'ɔ nu skuama k'a ún'ɔji ma gi kjotr'ɔ nu jñɛsibi.

Jñanrra yo b'ub'ũ kja nu skuama k'a ún'ũji ma gi kjotr'ũji nu jñusibi.

Ubicación del suministro

ANTONIO ANSELMO GONZÁLEZ
RANCHERÍA DE DOLORES
NRREÑE, B'ONRRØ

In chjuu k'a kjotr'ũ:

k'o mi tuu ts'otr'ũ yo jñus'ũ nujio ra ngotr'ũ

\$148.95 \$148.00 \$124.36 \$125.00

Nujio ra ngotr'ũ:

nu paa k'a xe sðð
ra ts'otr'ũ

13 DIC 08

nu paa k'a ra mbũrũ
ra dyopk'ũji

14 DIC 08

Nu paa k'a xe sðð ra
ngotr'ũ:

Nu ødyi
Pezhe

V97E16

yo zopjũ
nudya

05535

Yo juns'ũ
a nrrũb'ũ

05328

s'od'ũ
kWh

207

In pezhe nu ødyi:

Mbeñe k'o...

Nu skuama k'a ún'u nɔ tr'atangumɔ nu jango pa kjotr'ɔji nu jñɔsibi; ngeje yo skuama k'o jichi nu ntee jango nzii k'o ra ngotr'ɔ ñeje pjeko ma paa sɔɔ ra dyopkɔji.

Nujio pɛs'i: in chjuu nu ntee, in chjuu nu jñiñi ñeje jango sɔɔ ri kɔxante ko nu pezhe nu jeñña k'a ún'ɔji.

Zopjɔ na jens'e.

Nudya ra yepeji ra zopjɔji na jens'e. Zopjɔ na joo yo chɔkjña ngek'o ra ñetse pjeko majma.

- ❖ Nujio opjɔ arkate kja nu jñiñi nu májma a xoñiji.
- ❖ Ri otr'k'ujme ri pjɔxkɔme dyɛch'a *tonelada* simento pa ra ximijme a trjii kja nu ngunxorɔ *secundaria*.
- ❖ Ri teb'ejme k'a ri pjɔxkɔjme nujio ri øtr'k'ɔme pa ra mimi na joo yo skuelero ñeje nu jñiñi, ri øtr'kɔme nu pɔjɔ.

Mbeñe k'o...

Nziga d'aja ntee k'a zopjɔ nrre n'año ga zopjɔ d'aja ts'ixorɔ. Ngek'o, pa ra zopjɔji, na joo ra unɔji ngɛnrra, pjeko nee ra majma nu ts'ixorɔ, jango ga kjaa yo ntee k'a ra dyɔrɔji.

Dyanrrarga chjɛtrjui jangorga zopjɔ, m'a ngeje ts'itr'i o tr'ante, m'a paraji o iyo pjek'o ra majma nu ts'ixorɔ, yo ne'ejɪ, gi zopjɔ gi ñ'om'ɔ in dyɔɔ o in chøø o iyo.

Zopjɔ na jens'e nu ts'ixorɔ “Nu menzheje” k'a ba enje kja nu Xiskuama zopjɔ, tsaa k'a ri zopjɔ na joo nziga kja ma pjeko gi nuu.

Zopjɔ na jens'e ya ri majma kjo jo ñetse na joo:

- ❖ Na joo gi sɔɔ ma gi zopjɔ na jens'e.
- ❖ Pjeko ngeje k'o gi sɔɔ na s'ezhi ma gi zopjɔ.
- ❖ Gi yepe gi zopjɔ na jens'e.

**Májma pjenga na joo ri para jangorgi dyætr'æ
d'aja xiskuama tr'ørø pa ri dyørø k'ø ne jiod'æ
kja nu jñiñi.**

Pjeko kjaa yo ntee yo gi janrra.

Jango pa sogøji nu skuama.

Pjeko dyeje nu.

Kjoko ætr'æ nu xiskuama pa ri dyørø yo ne jiod'æ kja nu
jñiñi.

Gi nee ri para jango ga dyætr'æji nu skuama tr'ørø.

Pjeko opjøji kja nu skuama tr'ørø.

Zopjɔ nujio kis'i kja nu skuama tr'orɔ.

Yo gi nee: Ri ɔtr'k'ɔ k'a ri pjoxkɔ ñeje ri ñu'ɔ

Bobaxi nu Gualupe, B'onrrɔ, 7 nu zana junio, nukjɛ 2004.

C. Lic. Enrique Peña Nieto
Diputado Local por el Distrito XIII
A MBARO, B'ONRRO.

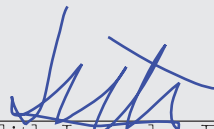
Nujio opjɔ arkate kja nu jñiñi nu májma a xoñiji, pa nuts'k'ejɔ na joo pa ra ɔtr'k'ɔjme ñeje ri ñu'ɔ, ri pjoxkɔme dyɛch'a tonelada simento pa ra ximijme a trjii kja nu ngunxorɔ secundaria, ñeje d'aja b'izhi k'a ne jiod'ɔ kja nɔ ngumɔ arkate.

Nuts'kojme ri teb'ejme k'a ri pjoxkɔjme nujio ri otr'k'ɔme pa ra mimi na joo yo skuelero ñeje nu jñiñi, ri ɔtr'k'ɔme nu pɔjɔ.

Héctor Cruz Anacleto
Arkate

Nujio ɔtr'ɔ

Judith Lourdes Estrada
Martínez
Arkate

Melquiades González
González
Arkate

Jesús Crescencio
Sánchez
Arkate

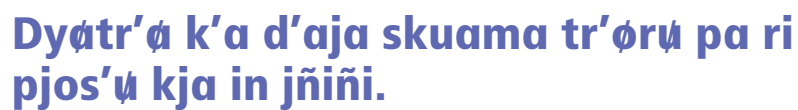
Dyætr'ə nu k'o øtr'k'ɔji.

- ❖ Jiod'ɔ jango jo mbéjñeji ñeje pjeko ma paa kja nu ts'ixorɔ, ya ri tsotr'ɔ ko kaxtr'ɔ tsiji.
- ❖ Jiod'ɔ pjeko tr'ørɔ ya ri tsotr'ɔ ko nu k'antsiji.
- ❖ Jiod'ɔ in chjuu yo ntee k'o jo mbéjñe nu skuama tr'ørɔ ya ri tsotr'ɔ ko tsiji k'a na mbezheje.
- ❖ Jiod'ɔ yo ørɔ yo ntee ya ri tsotr'ɔ ko tsiji k'a na potrijɔ.
- ❖ Jiod'ɔ in chjuu nu ntee k'a jo mbempeji nu skuama tr'ørɔ ya ri tsotr'ɔ ko ixtsiji.

Mbeñe k'o...

Nu skuama tr'ørɔ ngeje nu ts'ixorɔ k'a dyanrra ga nojo, nujnu dyeje pa ra ørɔji nu k'o ri ne'ejɔ ko d'aja ntee k'a b'ɔb'ɔ arkate kja yo tr'ajñiñi, Ts'ib'onrrø o kja nu B'onrrø. Ma pjeko ri øtɔjme d'aja arkate o k'a d'aja ntee k'a dya ri parajme, ri opjɔjme na joo nu jñaa. Nujio ra mbəs'i nu ts'ixorɔ ngeje yo: nu jango jo dyætr'əji ñeje nu paa, in chjuu nu ntee k'a gi pempe, nu k'o gi nee ri xipji, ri ñ'eche ñeje in xanɔ nu k'a jo dyætr'ə.

Kjoko nrre ra xan.

Dyøtr'ø k'a d'aja skuama tr'ørø.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Zopju, jokų ya ri májmaji.

Ñuu na joo nu skuama tr'ørø k'a gi opjə ya ri jokə k'o b'ezhi.

- ❖ Ñuu kjo gi jñusb'ə nu jango ri pejñe ñeje nu paa.
- ❖ Gi zenga ñeje gi junsb'ə in chjuu nu ntee k'a gi pempe nu skuama tr'ørø.
- ❖ Nu k'o mi nee ri majma kjo gi jñus'ə kja nu skuama tr'ørø.
- ❖ Gi ñ'echē ma gi kjuarə.
- ❖ Gi jñus'ə in chjuu, dya gi jiombeñe.

Chjetspi ya ri mājma nziga yeje yo ts'ixorə.

CFE		TR' ANGUWU NU JANGO PA KJOTR' W JI NU JÑUSIBI		Avenida Paseo de la Reforma 164 Col. Juárez, México, D.F. 06600 R. F. C. CFE-3708-QJB	
k'o mi tjuu		ts'gtr'ə	yo jñus'ə	nujio ra ngotr'ə	
\$148.95		\$148.00	\$124.36	\$125.00	
nu paa k'a xe səð		ra ts'gtr'ə	nu paa k'a ra mbəwə ra dyəp'əj		
13 DIC 08			14 DIC 08		
Ubicación del suministro		Domicilio fiscal			
ANTONIO ANSELMO GONZÁLEZ RANCHERÍA DE DOLORES NERRÉNE, B'ONRRO		35 DG 71 F 52 020 0640 NU MAJMA-SKUAMA JÑUSIBI 01 317941101767021213000000125 7			
In pezhe nu jñusibi: 317 941 101 767					
Yo paa k'o ra zəðə	yo paa	nu kjo tr'ə	Hilos	S'ad'u kWh nzigə d'əja paa	Uso
24 SEP 02 a 26 NOV 02	63	01	1	3.28	kja ngumə
Nujio jo s'ad'ə					
	Nu ɛdyi Pezhe	yo zəpəjə nudyə	Yo juns'ə a nimb'ə	s'ad'ə kWh	
	V97E16	05535	05328	207	
YO MAJMAJI NA JOO RA TSAJI					
JANGO NZI K'O RA NGOTR'ə KJA NU SKUAMAN					
JANGO NZI I		MA ATR'ə JI NU SKUAMA			
Jango nzi k'o ún'ə: \$ 368.15	Yo majma Básico	kWh 150	* Yo ra ngotr'ə	Tenxe	
	a ntee	57	* 0.496	74.40	
	juns'ə	207	* 0.592	33.74	
				108.14	
YO ÚN'U NU TR'ATA ARKATE \$ 260.01					
		YO MAJMA		JANGO NZII	
		Jñusibi		108.14	
		L.V. A		16.22	
		Foc. del período 124.36			
		K'o mi tjuu		148.95	
		In ts'gtr'ə		148.00	
		Tenxe		125.31	
Nu paa ñeje nu jango jo dyətr'əj: 28 NU JANA NOV 02, PAMEJE, B'ONRRO. Nujio: [DYETE DYOTE TSICH'A MBEXO 31/ 100 N.N.] Secretaria de Contraloría. Nu jango ri tsəxəjə kja nu jejiə: 018007119644					

YO MAJMA
 Nu jñusibi pa kja in zumə xe pjəxətr'əj nzigə kja ma ya
 meche. Ri madi'əjme kja nu jejiə 07.
 Pəjəjə k'a gi ts'gtr'ə nu paa 21 nu zana octubre 02 k'o jo
 zəwə \$ 148.00
 Ri kjojme k'a ra atr'əjme na joo.
Səð ra atr'əjme kja nu pezhe 071
 Səð ra atr'əjme kja nu pezhe 071 kja yo jñiñi

Yo gi nee: Ri ɔtr'k'ə k'a ri pjəxkə ñeje ri ñu'u

Bobaxi nu Gualupe, B'onrrə, 7 nu zana junio, nukjəe 2004.

C. Lic. Enrique Peña Nieto
 Diputado Local por el Distrito XIII
 A MBARO, B'ONRRO.

Nujio opjə arkate kja nu jñiñi nu mājma a xoñji, pa nuts'k'əj
 na joo pa ra ɔtr'k'əjme ñeje ri ñu'u, ri pjəxkəme dyəch'a
 tonelada simento pa ra ximijme a trjii kja nu ngunxorə
 secundaria, ñeje d'əja b'izhi k'a ne jiod'ə kja nū ngumə
 arkate.

Nuts'kojme ri teb'əjme k'a ri pjəxkəjme nujio ri ɔtr'k'əjme pa
 ra mimi na joo yo skuelero ñeje nu jñiñi, ri ɔtr'k'əjme nu pəjə.

Héctor Cruz Anacleto
 Arkate

Nujio ɔtr'ə

Judith Lourdes Estrada
 Martínez
 Arkate

 Jesús Crescencio
 Sánchez
 Arkate

Melquiades González
 González
 Arkate

Majma pjeko dyeje yo skuama.

Majma pjeko dya chøjui.

Yo ra pɛpji 2

Nujio ri neji:

- Ra majmaji pjeko janrraji kja nu d'otr'skuama kja nu SIDA.
- Ra zopjɔji na jens'e nu ts'ixorɔ ra mbaraji pjeko nee ra majma nu jɲaa: ra tsaa k'a ra maja ɲeje nziga kja ma pjeko nuu.
- Ra dyatr'ɔji jangorga kja nu ts'ixorɔ k'a ra opjɔji.
- Ra opjɔji d'aja skuama nu xits'i jangorgi tsapɔ.
- Ra dyatr'ɔji na yeje nu ts'ixorɔ ra jɲusb'ɔji xe dyaja jɲaa.
- Ra jok'ɔji nu ts'ixorɔ k'a ya dyatr'ɔji ra opjɔji tenxe k'o ne jiod'ɔ pa ra dyatr'ɔji d'aja ts'ixorɔ nziga kja, in chjuu, dya ra b'ɛzhi nu k'o nee ra majma, ra opjɔ yo dyaxɔ jɲatrjo.
- Ra mbaraji jango ga kja nu ts'ixorɔ.
- Ra mbaraji pjeko nee ra majma nu ts'ixorɔ k'a ya pɛpji.

Jñanrra yo jmicha ya ri zopjũ nu k'o majma yo ntee.

Dyǝrǝ, ya gi
para ke kja nu
ngungijeme
ra xitsiji k'a
d'aja jñaa k'a
me na joo.

Jaa, ngeje nu
ngijeme nu SIDA, ra
dyakũji k'o jango nzii
d'otr'skuama.

Pjeko gi janrra kja yo jmicha.
Pjeko ma jñaa sǝǝ ra mbæs'i yo skuama.
Kjoko pempeji nu ts'ixorǝ.

SIDA

ob'ye
ochik'i

dya

sute ra
ibuxa
na k'a
ochik'i
k'a dya

chigangi ko nu VIH.

[illegible]

Zopjɔ nu ts'ixorɔ ya ri chjɔrɔ yo xe dyaja tr'ɔnɔ.

Nu SIDA ngeje d'aja ngijeme k'a muk'ɔ k'o d'aja ts'iui k'a dya jɛzi ra ñan'a in nzero.

Jango ga chjuu nu ngijeme.

Nu VIH ngeje nu d'aja ts'iui k'a s'ombɔ tenxe yo ñan'a kja in nzero.

Pjeko ngeje nu VIH.

Nu SIDA sɔsɔ ra muk'ɔ ma gi ob'ɔji ko yo nrre n'año ntee, ma ra xichk'iji tsjii kja in nzero o ma nrrunte.

Jango ga muk'ɔ nu SIDA.

Chjɔrɔ yo tr'ɔnɔ.

Pjeko majma nu ts'ixorɔ.
Kjoko mazi sɔsɔ nu ngijeme.
Pjeko ne zɔ'ɔji nu ngijeme.
Jango jo chotr'ɔji nu jña.

Zoji ko in dyoji nu ne ra majma nu jñãa.

Mbeñe k'o...

Nu **d'otr'skuama** ngeje d'aja skuama k'a xipji yo ntee tenxe nujio pjeko nrre ts'aa.

Yo jñãa yo ya majmaji ngeje ma gi b'ɥb'ɥ na joo, ma pjøk'ɥji, nujio sɔɔ ri tsaa, ñeje yo k'o xe dyaja.

Yo **d'otr'skuama** pɛs'i in chjuu ñeje in ts'iki trjuu, nu jyd'ɥ nu jango xe ri jñus'ɥ k'o xe dyaja jñãa, yo tr'ata ngumɥ k'a jo dyætr'æ ñeje nu ún'ɥ.

Zopjɔ na jens'e.

Nudya yepe ri zopjɔ na jens'e. Zopjɔ yo chakjña nu jango ga dyɔtr'k'ɔ.

Jangorgi zopjɔ nujio ts'ixorɔ ma me ri mɔjɔ. Jangorgi zopjɔ na yeje nujio ts'ixorɔ nziga kja ma pjeko gi nuu.

a) Matr'ɔji tenxe yo xutr'i k'a nee ra maa nu jango ra juajnxɔji nu Ts'ib'usu jñatrjo 2010.

b) Nujio ra ts'aa a trjii kja nu tr'atangumɔ arkate a Jyapjɔ, ra mbɔrɔ ma ra unɔ nu nziyo ɔdyi paa ma yarge nzhaa.

c) Sɔɔ ri maa jñus'ɔ in chjuu nrreze ma ra mbedye nu xiskuama mapjɔ.

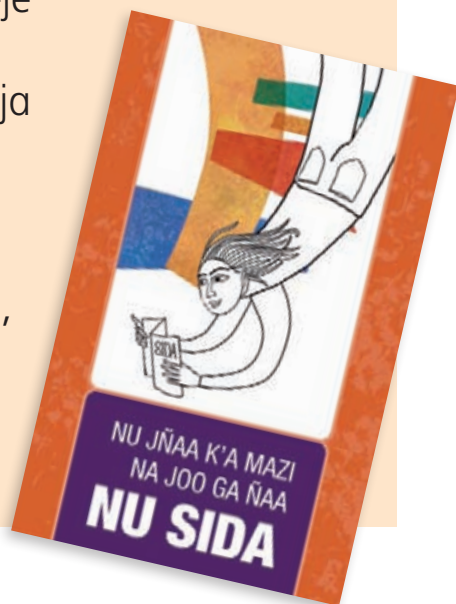
d) Yo xutr'i sɔɔ ra nrrɔdyiji d'aja jña, o ra ña'atrjoji k'o d'aja pezhe o d'aja b'ezhe yo jñatrjo.

Mbeñe k'o...

Ma gi zopjɔ, na joo ri para jango ga kjaa ma gi mɔjɔ ñeje nziga kja ma pjeko gi nuu, nziga kja yo kja gi yepe gi zopjɔ.

Søø ri unɔ ngɛnrra d'adyi nu jangorgi zopjɔ nu ts'ixorɔ, ri para na joo jango ga kjaa na nojo, ma ngeje d'aja skuama k'a matr'k'ɔ, nu skuama k'a xits'i jangorgi dyɔtr'ɔ jñonɔ o ma ngeje d'aja skuama k'a xits'i ri maa.

Ma ri zopjɔ tsaa k'a ri yepe ri zopjɔ in ts'ixorɔ ngek'o ri para yo jñaa k'o ri majma, tsaa k'a ri cheb'e k'a d'aja ts'inrrajme ma gi janrra yo ts'ipotr'ɔ kja nu ts'ixorɔ, nujio pjoxkɔjme ra paraji nujio na joo jñaa.

Zopjɔ na jens'e "In b'ezhe nu trjoo" k'a ba enje kja in Xiskuama zopjɔ, ri tsaa k'a ri mɔjɔ ñeje nziga kja ma pjeko gi nuu.

Zopjɔ na jens'e ya ri majma k'o jo ñ'etse na joo:

- ❖ Na joo gi søø ma gi zopjɔ na jens'e.
- ❖ Pjeko ngeje k'o gi søø na s'ɛzhi ma gi zopjɔ.
- ❖ kjo gi janrra ma b'ɔb'ɔ yo ts'ipotr'ɔ o yo ts'imoka ma gi zopjɔ.
- ❖ Yepe ri zopjɔ ko in xopɔnte nu jango ri b'ɔb'ɔ k'a ts'ike ma gi zopjɔ.

Jñanrra yo kuatr'ɔba ya ri májma.

Májma yo gi janrra.

Pjeko gi janrra.

Pjeko ra dyeje yo gi janrra.

Pjeko gi májmage, na joo ra mbepiji yo juajma o iyo.

Jango gi tsapɔge.

Zopju nujio kís'i kja nu skuama nu xits'i jangorgi tsapú pa ri tujmú nu tr'joo.

Nu jangorgi tsapú pa ri tujmú nu tr'joo

Nu tr'joo ngeje nu u'iñi tenxe yo méb'onrrø, yo mazi tujmú ngeje yo jñatrjo, nrre naño ga pəpji pa ra jogú na joo inchjo'oji, ngek'o ra xepjeji na punkjú.

1. Ra juanúji yo jorechjo pa ra tujmúji.
2. Otr'ú ra u'ajmaji ngek'o ra mbəs'i nu k'ajomú ya ri jiəzi k'o yeje zana nrree, nrrezek'u ya ripontr'ú na yeje pa ra k'omú nu K'omú.
3. Ma ra zúrú dyote paa nrreze mari kjuarú ri pontr'ú ya ri tujmú.
4. Pa ri tujmú, ne jiod'ú k'o tsich'a mbəpji, d'aja yunrra; nzhúnú o pjad'ú pa ri dyúb'ú yo trjəə. D'aja k'a ra dyəə nu yunrra, d'aja k'a ra tujmú, d'aja ra ngomú nu jango ra ngii nu jorechjo, d'aja ra dyús'ú bona nu jango ngii nu jorechjo, k'a ba enje a nrrúb'ú ra ngomú ko na punkjú jomú. Ma ra ngarú, ya ro rastra ko nu yunrra ngek'o dya ra dyotr'ú nu jomú.

Jango ga chjuu nu ts'ixorú.
Pjeko májma nu ts'ixorú.

Zopju, joku ya ri májma.

Dyatr'a nu k'o otr'k'uji.

- ❖ Jiod'x in chjuu nu ts'ixorx ya ri xanx.
- ❖ Jiod'u jango jo dyatr'aji nu skuama.
- ❖ Jiod'x jango b'xb'x yo ne jiod'x pa ra tujmxi nu trjoo.

Pjeko ma skuama nu. Pjenga.
Pjeko nee ra mājma.

Mbeñe k'o...

D'aja skuama nu jangorgi tsapx pa ri tujmxi nu trjoo, dyeje pa ra jits'i ri tsaa yo ne jiod'x kja nu trjujmx, ngeko na jorga tee yo trjoo. Xits'i pjeko otr'x ri tsaa ma dya b'e gi tujmxi, jango nzii mbxpi ne jiod'x, pjeko ma bona ri dyatr'x, pjeko kja nziga d'aja yo mbxpi, pjekorge dyxb'x yo trjox.

Jango nzii juarɔ nrrechjoo gi tujmɔ.

[illegible]

8

Ñuu na yeje yo gi opjɔ ya ri jokɔ na joo.

- ❖ Ñuu kjo gi jñusb'ɔ in chjuu nu ts'ixorɔ.
- ❖ Gi jñusb'ɔ jango nzii ntee k'o ne jiod'ɔ.
- ❖ Gi jñusb'ɔ pjeko kjaa nziga d'aja.
- ❖ Gi jñusb'ɔ yo otr'ɔ ra tsaji ñeje pjeko ne ngarɔ.

Chjetspi ya ri májma nziga yeje yo ts'ixorɔ.

Nu jangorgi tsapɔ pa ri tujmɔ nu tr'joo

Nu tr'joo ngeje nu u'iñi tenxe yo méb'onrrɔ, yo mazi tujmɔ ngeje yo jñatrjo, nrre naño ga pɛpji pa ra jogɔ na joo inchjo'oji, ngek'o ra xepjeji na punkjɔ.

1. Ra juanɔji yo jorechjo pa ra tujmɔji.
2. Otr'ɔ ra u'ajmaji ngek'o ra mbɛs'i nu k'ajomɔ ya ri jiezi k'o yeje zana nrree, nrrezek'u ya ri ontr'ɔ na yeje pa ra konɔ nu jomɔ.
3. Ma ra zɔrɔ dyote paa nrreze mari kjuarɔ ri pontr'ɔ ya ri tujmɔ.
4. Pa ri tujmɔ, ne jiod'ɔ k'o tsich'a mbɛpji, d'aja yunrra; nzhɔnɔ o pjad'ɔ pa ri dyɔb'ɔ yo trjɔ. D'aja k'a ra dyɔɔ nu yunrra, d'aja k'a ra tujmɔ, d'aja ra ngomɔ nu jango ra ngii nu jorechjo, d'aja ra dyɔs'ɔ bonɔ nu jango ngii nu jorechjo, k'a ba enje a nrrɔb'ɔ ra ngomɔ ko na punkjɔ jomɔ. Ma ra ngarɔ, ya ro rastra ko nu yunrra ngek'o dya ra dyotr'ɔ nu jomɔ.

Opjɔ ya ri mǎjma.

Pjeko dya chjɛtrjui.

Jingo ñeje jango pɛpjiji nziga d'aja.

Pjeko ne opjɔji.

Pjeko majma nziga d'aja.

Porɔ jango ga ñaa. Pjenga.

Yo ra pɛpji 3

Nujio ri neji:

- Ra jñanrraji pjeko nee ra majma kja in chjuu ñ'eje nu ts'iki chjux k'a d'aja skuama yo tsadyepjad'x.
- Ra jñanrraji yo jyad'x nu jango b'xb'x yo jñaa yo ørxi kja nu skuama tsadyepjad'x.
- Ra zopjxi na jens'e, ra mbaraji nu na joo jña: ra ñ'etse k'a ri møjx ñ'eje k'a dya ri møjx.
- Ra dyætr'xi jangorga kja nu ts'ixorx k'a ra opjxi.
- Ra opjxi d'aja zogjña.
- Ra jok'xi nu ts'ixorx k'a ya dyætr'xi ra opjxi tenxe k'o ne jiod'x pa ra dyætr'xi d'aja ts'ixorx nziga kja dya ra b'ezhi nu k'o nee ra majma, in chjuu yo dyaxx k'a opjxi jñangistia ñeje yo dyaxx k'a pedy kja in xijñu.
- Ra mabaraji jango ga kja nu ts'ixorx.
- Ra mbaraji pjeko nee ra majma nu ts'ixorx k'a ya pɛpji.

Jñanrra ya ri majma.

Pjeko gi janrra kja yo jmicha.
 Pjeko ma skuama na opjɔji.
 Pjeko dyeje nu skuama.

Jiod'w nu ts'ikixiskuama nu jango w's'wji yo dyepjad'w, jñanrra na joo ya ri majma.

Pjeko gi majmage k'a majma.

Pjeko ma jña p's'i.

Pjeko ma skuama.

Pjeko dyeje.

TS'IKIXISKUAMA NU JANGO W'S'WJI I YO DYEPJAD'W				CURP
TENXE YO JÑAA			SEXO	X
CHJUU			VENTURA	ANA ITZEL
JANGO MENZUMW			OTR'U CHJUU NU TATA	YEJE CHJUU NU NINIA
PAA K'A JO MIMI			CHJUU NU N'II JEJE PEZHE	JHINI
JANGO JO MIMI			KJE	ZANA
PAA K'A JO JÑUSB'WJI IN CHJUU			JHINI	TR'AJHINI
NU JANGO JO JÑUSB'WJI IN CHJUU			KJE	PAA
NU JANGO JUNS'B'WJI YO KJAPWJI YO KJA TS'IKI				
DYEPJAD'W	YO KJAPWJI PA DYA RA ZODYE	JANGO NZII RA ZII	KJE	PAA K'A RA TSAPWJI YO DYEPJAD'W
BCG	TUBERCULOSIS	D'AJATRJO	MA KJA MUS'WJI	9/04/03
SABIN	POLIOMELITIS	YO OTR'U K'A KJAJI	MA KJA MUS'WJI	
		PRIMERA	YEJE ZANA	9/04/03
		NA YEJE	NZIYO ZANA	11/06/03
		NA JÑII	ÑANTO ZANA	29/10/03
	YO XE DYAJA			
PENTAVALENTE DPT+HB+HiB	DIFTERIA K'UTRJEJE TETANOS HEPATITIS B INFECCIONES POR H influenzae b	OTR'U	YEJE ZANA	9/04/03
		NA YEJE	NZIYO ZANA	11/06/03
		TERCERA	ÑANTO ZANA	29/10/03
DPT	DIFTERIA K'UTRJEJE TETANOS	YO YEPE RA TSAA 1	YEJE KJE	09/02/05 1sem
		YO YEPE RA TSAA 2	NZIYO KJE	
TRIPLE VIRAL SRP	SARAMBIYO RUBÉOLA PAROTIDITIS	PRIMERA	D'AJA KJE	18/02/04 1sem
		NA YEJE	ÑANTO KJE	
SR	SARAMBIYO RUBÉOLA	YO XE DYAJA		
Td	DIFTERIA TETANOS	YO YEPE RA TSAA	RA MARI NIZYO RA SOTU K'O DYCH'A YEJE KJE	
HEPATITIS B	HEPATITIS B	PRIMERA	RA MARI NIZYO RA SOTU K'O DYCH'A YEJE KJE	
		NA YEJE	Al mes de la primera	
K'O XE DYAJA DYEPJAD'W				

Zopjw nu k'o majma nu skuama.

Chjǝrǝ.

Jango nzii kjǝǝ mi edyi nu ts'ixutr'i ma jo tsapǝji nu dyepjad'ǝ *Sarampión*.

Jango nzii jo zǝtǝ ma mi ǝdyi yeje kjǝǝ.

Jango ga chjuu nu ts'itr'i o nu ts'ixutr'i.

Majma k'o jñii dyepjad'ǝ k'o gi mbeñe.

Jñanrra yo b'ub'ũ kja nu ts'ikixiskuama nu jango ʉs'uji yo dyepjad'ũ ya ri opju nu jña k'a ra dyotr'kũji.

CHJUU*Aníceto*

Otr'ũ chjuu nu tata

Ventura

Yeje chjuu nu ñũũ

Ana Itzel

Yo chjuu

In chjuu nu ts'ixũtr'i:

JANGO MENZUMU*Conocido*

Chjuu nu ñ'ii ñeje pezhe

Agua Zarza Pueblo nuevo

Jñiñi

México

Ts'ib'onrrø

In chjuu nu jñiñi:

**TRIPLE
VIRAL
SRP****SARAMBIYO
RUBÉOLA
PAROTIDITIS**

PRIMERA

D'AJA KJEE

18 / 02 / 04 1sem

NA YEJE

ÑANTO KJEE

In chjuu nu dyepjad'ũ:

PAA K'A JO MIMI*10*

Kjæø

02

Zana

03

Paa

Pjeko ma paa ñeje jango jo mimi:

Tsompɔ ko in dyoji nu majma nu jñãa.

Mbeñe k'o...

Nu ts'ikixiskuama nu jango ɣs'ɣji yo dyepjad'ɣ k'o unɣji kja yo ngungijeme; ngeje yo ts'ikixiskuama k'o jichi nu ntee jango nzii dyepjad'ɣ ra tsaa ñeje jango ga chjuu nziga d'aja.

Nujnu pɛs'i nu jango jizhi in chjuu nu ts'itr'i o ts'ixutr'i, in chjuu nu ngungijeme, in chjuu yo dyepjad'ɣ, jango nzii kjɛ k'o ɛdyi, pjeko ma paa ñeje pjeko ma kjɛ kjapuɣi nu dyepjad'ɣ.

TS'IKIXISKUAMA NU JANGO ɣs'ɣ J I YO DYEPJAD'ɣ				CURP	
SEXO				X	NRRIZM
TENXE YO JÑAA				Ana Itzel	
CHJUU	Aniceto	ventura	Yeje chjuu nu ñiɣ	Mexico	
JANGO MENZUMU	Conocido	Agua Zarza	Pueblo nuevo	Ts'ib' onmɛ	
PAA K'A JO MIMI	10	02	Zana	Paa	
JANGO JO MIMI	Jiñi	Tr'ajñi		Ts'ib' onmɛ	
PAA K'A JO JÑUSB'WJI IN CHJUU	Jiñi	Zana		Paa	
NU JANGO JO JÑUSB'WJI IN CHJUU	Kjɛ				

Zopjɔ na jens'e.

Nudya ra yepeji ra zopjɔji na jens'e. Tsaa k'a ri mɔjɔ ñ'eje k'a dya ri mɔjɔ pa ri zopjɔ nziga kjaa ma jmurɔji yo ntee pa pjeko ra majmaji.

Jangorgi zopjɔ yo chɔkjɛna ma me ri mɔjɔ ñeje Jangorgi zopjɔ ma dyari mɔjɔ.

a) Silvia, ra ma chomɔgo a Jyapjɔ ra ma tomɔ nujio ne jiongo.

b) Ma ri nzhogɔ kja nu ngunxorɔ ri unɔ k'o ra zii yo uii, ri xib'i yo mojmɔ ñeje ri opjɔ k'o xits'iji ri chɛdyi kja nu ngunxorɔ ra xorɔ.

c) Dya ri petsa ra nzhogɔgo ra nzhɔɔ.

Mbeñe k'o...

Ma gi zopjɔ na jens'e d'aja ts'ixorɔ, na joo k'a otr'ɔ ri chøtr'ɔ pjeko nee ra majma nu ntee k'a jo dyøtr'ø, ngek'o nu jña ra ñetse na joo pjeko nee ra majma ma ra zopjɔ yo dyaja ntee.

Ma ri zopjɔ nu jango k̲ar̲a yo ntee, ri xits'ijme tsaa k'a ri jñanrra yo ntee ngek'o ra mbar̲aji k'o gi majma o pa r i p̲ar̲a kjo øtrk'øji o iyo ga kjanu søø ri para:

- ❑ Kjo xe ri zopjɔ na jens'e o iyo, ri jiod'ɔ k'a ra ñetse k'o gi zopjɔ pa ra ñetse yo jña o yo chøkjña yo mazi gi ñe'e k'a gi nee k'a ra ngejme ko yo ntee.
- ❑ Ma jo nee yo ntee k'o jo dyaraji, nujio dya jextrjo k'o ra mbos'u ra mbaraji pjeko majma nu ts'ixoru yo dyaja ntee ga kjanu mazi ra dyaraji na joo.

Jiod'ɔ kja in Xiskuama zopjɔ nu ts'ixorɔ “Nu kumbate” ya ri zopjɔ na jens'e kja in dyoji nziga kja ma gi m̲aj̲a o ma dya gi m̲aj̲a.

Zopjɔ na jens'e ya ri majma k'o jo ñetse na joo:

- ❖ Pjeko gi jñanrra yo jo pørɔ ma gi zopjɔ na jens'e.
- ❖ Pjeko mbeje k'o xe na s'øzhi gi søø.
- ❖ Pjeko nrre ma ts'ixorɔ k'o gi nee ri zopjɔ pa yo dyaja.

**Májma pjenga na joo ri para jangorgi
dyatr'ə d'aja zogʊ jñaa.**

Pjeko gi janrra kja yo jmicha.
Pjeko ætr'ə nu nrrixu.
Pjeko májma nu xiskuama.
Pjeko dyeje d'aja zogʊ jñaa.
Pjeko gi májma kja nu zogʊ jñaa.

Zopju nujio kis'i kja nu jña.

3 nu zana marzo, nu kjøø 2006.

Silvia, ra ma chomøgo a Jyapju, ra ma
tomø nujio ne jiongø, ma ri nzhogø kja nu
ngunxorø ri únø k'o ra zii yo uii, ri xib'i yo
mojmø ñeje ri opju k'o xits'iji ri chødyi
kja nu ngunxorø ra xorø.

Dya ri petsa ra nzhogøggø ra nzhøø.

Nu dyøtr'ø,

Raquel Hernández Rivera

Zopju, joku ya ri májma.

Dyatr'ə nu k'o ɔtr'k'uji.

- ❖ Jiod'ʌ nu paa kja nu ts'ixorʌ, ya ri tsotr'ʌ.
- ❖ Jiod'ʌ in chjuu nu ntee k'a jo dyatr'ə nu zogʌ jñāa ya ri tsotr'ʌ.
- ❖ Jiod'ʌ pjeko majma nu ntee kja nu zogʌ jñāa ya ri tsotr'ʌ.
- ❖ Jiod'ʌ in xanʌ nu ntee k'a jo dyatr'ə nu zogʌ jñāa ya ri tsotr'ʌ.

Mbeñe k'o...

Nu zogʌ jñāa ngeje nu ts'ixorʌ k'a dyanrra ga nojo, nujnu dyeje pa ra mbempeji o ra jñʌnʌ jñāa d'aja ntee ko k'a xe d'aja k'a b'ʌb'ʌ na jee dya sɔɔ b'ɛchi ra zoju. Nujnu zogʌ jñāa sɔɔ ri opjʌ o ko jñāa.

Nujio ra mbəs'i nu ts'ixorʌ ngeje yo: nu paa, nu zana ñeje nu kjɛɛ, in chjuu nu ntee k'a jo dyatr'ə, kjoko ra zopkʌ o ra mbempe ñeje nu k'o nee ra majma.

3 nu zana marzo, nu kjɛɛ 2006.

Silvia, ra ma chemʌgo a Jyapjʌ, ra ma tomʌ nujio ne jiongɔ, ma ri nzhogʌ kja nu ngunxorʌ ri únw k'o ra zii yo uii, ri xib'i yo mojmʌ ñeje ri opjʌ k'o xits'iji ri chɛdyi kja nu ngunxorʌ ra xorʌ.

Dya ri petsa ra nzhogʌgo ra nzhɔɔ.

Nu dyatr'ə,

Raquel Hernández Rivera

Kjoko ri pempe.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Pjeko dyeje nu zogj jñaa.

95

Ñuu na joo nu zogʷ jñaa k'a gi opjʷ ya ri jokʷ k'o b'ezhi.

- ❖ Ñuu kjo gi jñusb'ʷ kjoko gi sopkʷ o gi pempe nu zogʷ jñaa.
- ❖ Gi junsb'ʷ in chjuu nu ntee k'a gi sopkʷ o gi pempe nu zogʷ jñaa.
- ❖ Nu k'o mi nee ri majma kjo gi jñus'ʷ kja nu zogʷ jñaa.
- ❖ Gi jñusb'ʷ nu paa, nu zana ñeje nu kjæ.
- ❖ Gi jñus'ʷ in chjuu, dya gi jiombeñe.

Chjetspi ya ri mājma nziga yeje yo ts'ixorʷ.

TS'IKIXISKUAMA NU JANGO ʷSÍʷ J I YO DYEPJAD'ʷ				CURP
TENXE YO JÑAA			SEXO	X B'ETO NRRKʷ
CHJUʷ	Aniceto	Ventura	Ana Itzel	
JANGO MENZUMʷ	Otr'a chjuu nu tata Conocido	Yeje chjuu nu ñeja Agua Zarza Pueblo nuevo	Yo chjuu México	
PAA K'A JO MIMI	Chjuu nu n'i ñeje pezhé 10	Jñiñi 02	Ts'ib' omñe 03	
JANGO JO MIMI	Kjæ	Zana	Paa	
PAA K'A JO JÑUSB'ʷJI IN CHJUʷ	Jñiñi	Tr'ajñiñi	Ts'ib' omñe	
NU JANGO JO JÑUSB'ʷJI IN CHJUʷ	Kjæ	Zana	Paa	
	Jñiñi	Tr'ajñiñi	Ts'ib' omñe	

NU JANGO JUNSB'ʷJI YO KJAPʷJI YO KJA TS'IK'E				
DYEPJAD'ʷ	YO KJAPʷJI RA DYA RA ZODYE	JANGO NZI RA ZII	KJEE	PAA K'A RA TSAPʷJI YO DYEPJAD'ʷ
BCG	TUBERCULOSIS	D'AJATRJO	MA KJA MUS'ʷJI	9/04/03
SABIN	POLIOMELITIS	YO OTR'ʷ K'A KJAJI	MA KJA MUS'ʷJI	
		PRIMERA	YEJE ZANA	9/04/03
		NA YEJE	NZIYO ZANA	11/06/03
		NA JÑI	ÑANTO ZANA	29/10/03
		YO XE DYAJA		
PENTAVALENTE DPT+HB+Hib	DIFTERIA K'UTRJEJE TETANOS HEPATITIS B INFECCIONES POR H Influenzae b	OTR'ʷ	YEJE ZANA	9/04/03
		NA YEJE	NZIYO ZANA	11/06/03
		TERCERA	ÑANTO ZANA	29/10/03
DPT	DIFTERIA K'UTRJEJE TETANOS	YO YEPE RA TSAA 1	YEJE KJEE	09/02/05 Isem
		YO YEPE RA TSAA 2	NZIYO KJEE	
TRIPLE VIRAL SRP	SARAMBIYO RUBEOLA PAROTIDITIS	PRIMERA	D'AJA KJEE	18/02/04 Isem
		NA YEJE	ÑANTO KJEE	
SR	SARAMBIYO RUBEOLA	YO XE DYAJA		
Td	DIFTERIA TETANOS	YO YEPE RA TSAA		RA MIBRA NZIYO RA TSAPʷJI K'O DYEPJA YEJE KJEE
HEPATITIS B	HEPATITIS B	PRIMERA		RA MIBRA NZIYO RA TSAPʷJI K'O DYEPJA YEJE KJEE
		NA YEJE	Al mes de la primera	
K'O XE DYAJA DYEPJAD'ʷ				

3 nu zana marzo, nu kjæ 2006.

Silvia, ra ma chomʷgo a Jyapjʷ, ra ma tomʷ nujio ne jiongʷ, ma ri nzhogʷ kja nu ngunxorʷ ri únʷ k'o ra zii yo uii, ri xib'i yo majmʷ ñeje ri opjʷ k'o xits'iji ri chedyi kja nu ngunxorʷ ra xorʷ.

Dya ri petsa ra nzhogʷgo ra nzhæ.

Nu dyatr'a,

Raquel Hernández Rivera

Majma pjeko dyeje yo skuama.

Majma pjeko dya chøjui.

Ra nuu yo ro meya 2

Nujio xe dyaja ts'ib'epji ra jietsk'i ri para nu k'o ya gi meya kja nu xorɔ d'aja.

1. Tsaa yo ts'ib'epji.

Jango ngeje yo ts'ib'epji k'a mazi na s'ezhi gi sɔɔk'a gi dyatr'ɔ kja nu xorɔ d'aja, juajnɔ nu j̃naa k'a na joo ya ri pontr'ɔ d'aja ngronsi nu k'a ri juajnɔ.

- () Nujio mi majmage o mi mbeñe kja yo ts'ixorɔ.
- () Ma mi trjjɔrɔ yo mi ønk'ɔji nujio ma enje kja yo ts'ixorɔ.
- () Nu k'o mi opjɔ ñeje mi jok'ɔ kja yo ts'ixorɔ.
- () Ma mi zopjɔ na jens'e k'o jango ma xits'iji.
- () Nujio mi para kja in j̃naa.
- () Ma mi jok'ɔ yo ts'ib'epji k'o ma mi zopjɔ d'aja ts'ixorɔ.

Opjɔ pjeko ngeje nu k'o gi meya kja nu xorɔ dyeje.

Opjɔ pjeko ngeje nu k'o gi nee k'a xe ra jusb'ɔji kja nu xiskuama.

2. Tsaa nujio xe dyaja ts'ib'əpji.

Jñanrra ya ri majma pjeko ma xiskuama ngeje nu, nrrezek'u ya ri chækø ko d'aja yaxu yo skuama ko in chjuu.

Ngeje nu ts'ixorø k'a dyanrra ga nojo, nujnu dyeje pa ra mbempeji o ra jñønø jñaa d'aja ntee ko k'a xe d'aja k'a b'əb'ə na jee dya søø b'əchi ra zojui. Nujnu zogø jñaa søø ri opjə o ko jñaa.

Zogø jñaa

Ngeje d'aja skuama k'a xipji yo ntee tenxe nujio pjeko nrre ts'aa.

Yo jñaa yo ya majmaji ngeje ma gi b'əb'ə na joo, ma pjøk'əji, nujio søø ri tsaa, ñeje yo k'o xe dyaja.

Pəs'i in chjuu ñeje in ts'iki trjuu, nu jyad'ə nu jango xe ri jñus'ə k'o xe dyaja jñaa, yo tr'ata ngumø k'a jo dyətr'ə ñeje nu ún'ə.

D'otr'skuama

Ngeje yo ts'ikixiskuama k'o jichi nu ntee jango nzii dyepjad'ə ra tsaa ñeje jango ga chjuu nziga d'aja.

Ts'ikixiskuama
nu jango
əs'əji yo
dyepjad'ə

3. Sɔtɔ nu jñaa kja nu ts'ijuarɔ:

Nu zogɔ jñaa	Nu d'otr''kuama	Ts'ikixiskuama nu jango ɔs'ɔji yo dyepjad'ɔ
Nu zogɔ jñaa ngeje:	Nu d'otr'skuama ngeje:	Nu ts'ikixiskuama nu jango ɔs'ɔji yo dyepjad'ɔ ngeje:
Nu zogɔ jñaa dyeje:	Nu d'otr'skuama dyeje:	Nu ts'ikixiskuama nu jango ɔs'ɔji yo dyepjad'ɔ dyeje:

**Kja nu skuama nu ne ngarɔ nu jango ɔnk'ɔji yo gi meya,
yepe nziga d'aja yo ts'ixorɔ kja nu xorɔ yeje, nujio ri tsaa
ko in xopunte.**

[illegible]

Chjuu nu tr'ii o nu tr'ante:

Chjuu tata

Chjuu ñɔ́ɔ

Chjuu

Jizhi ko d'aja nziga kja nujnu ☒ yo ts'ib'ɛpi k'o jo sɔ́tɔ́ji
nziga d'aja Xorɔ́.

RFE o CURP:

Xorɔ́ 1

- ☐ Para yo nre n'año skuama ñeje ts'ixorɔ́ k'o jo nuu kja nu xorɔ́.
- ☐ Meya o para pjeko ma j̃naa ra mbɛ́s'i yo ts'ixorɔ́ k'o jo nuu.
- ☐ Zopjɔ́ na joo na jens'e k'o nre n'año ts'ixorɔ́.
- ☐ Atr'ɔ́ k'o nre n'año ts'ixorɔ́, ra mbara pjeko dyeje ñeje pjeko ma skuama ngeje.

Paa

Ri majmagɔ́ jo kjuatu na joo un xorɔ́

Chjuu ñeje yaxɔ́ nu xopunte

Xorɔ́ 2

- ☐ Mbara jingo, jango ñeje pjeko dyeje yo ts'ixorɔ́ k'o jo nuu kja nu xorɔ́.
- ☐ Opjɔ́ yo j̃naa k'o pɛ́bi kja yo ts'ixorɔ́ ra nrrɛ́pi jango ga kjaa nu skuama k'o jo nuu kja nu xorɔ́.
- ☐ Sɔ́ɔ ra mbara yo j̃naa k'o na joo kja yo ts'ixorɔ́.
- ☐ Zopjɔ́ na jens'e na joo yo nre n'año ts'ixorɔ́.

Paa

Ri majmagɔ́ jo kjuatu na joo un xorɔ́

Chjuu ñeje yaxɔ́ nu xopunte

Pjeko ro meya

Pjeko ra dyejezúgǝ yo

Yaxú nu tr'ii o nu tr'ante

Jñaa nu jango tr'ǝtr'ǝ

Paa

Jango jo tr'ǝtr'ǝ

Chjuu ñeje yaxú nu jo tsaa